

## Nr 230.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med dels förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften och dels förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; given Stockholms slott den 12 mars 1918.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga närlagda förslag till *dels* förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften och *dels* förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

## GUSTAF.

*F. V. Thorsson.*



## 3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag, denna tariff:

	1		2		3		4		5	
	Avd.		Avd.		Avd.		Avd.		Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Bevis</i>										
» att begärd expedition icke utbekommit					fritt					
» som meddelas borgenär enligt 57 § utsökningslagen					fritt					
» vederhäftighets-					fritt					
<i>Resolution,</i>										
» på ansökning om förordnande för lantmätare eller med honom i avseende på behörighet till vissa förrättningar likställd tjänsteman att verkställa lantmåteriförrättning i ändamål att vinna avsöndring av jord, vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet eller att verkställa ägostyckning i Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län					fri					

## 8 §.

Följande enskilda handlingar skola, även där de äro utfärdade av offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas. *Aktiebrev* i inländskt aktiebolag skall, innan brevet av bolaget utgives, förses med stämpel av 10 öre för varje fulla 10 kronor av det belopp, varå den i brevet avsedda aktie lyder, eller, om brevet utfärdats å två eller flera aktier, av det belopp, varå aktierna sammanlagt lyda; dock att, ifall enligt bolagets beslut för aktie skall erläggas betalning med högre belopp än det, varå aktien lyder, stämpeln skall beräknas i förhållande till det högre beloppet.

Upprättat aktiebrev skall, ändock att det icke blivit av aktieägaren mottaget, anses såsom av bolaget utgivet, då aktieägaren äger att detsamma hos bolaget utbekomma.

Aktiebrev i utländskt aktiebolag skall, innan det första gången efter det aktiebrevet till riket inkommit härstädes belånas, försäljes eller på vad sätt det vara må överlåtes, förses med stämpel av 10 öre för varje fulla 10 kronor av det belopp, varå den i brevet avsedda aktie enligt den i 16 § här nedan angivna beräkningsgrund skall anses lyda, eller, om brevet utfärdats å två eller flera aktier, av det belopp, varå aktierna enligt samma beräkningsgrund sammanlagt lyda. Vad nu stadgats skall dock icke äga tillämpning i fråga om aktiebrev i utländskt aktiebolag, som inkommit hit till riket före den 1 oktober 1918 samt före samma dag uppvisats hos magistrat i stad. Om sådant uppvisande samt om dagen därför skall magistraten kostnadsfritt verkställa påteckning å aktiebrevet.

Aktiebrev, som utan erläggande av betalning utfärdas såsom ersättning för förkommet eller förstört sådant brev eller i utbyte mot aktiebrev i samma bolag, är fritt från stämpel, därest det nya aktiebrevet utfärdas å belopp, icke överstigande det, varå det förkomna, förstörda eller utbytta aktiebrevet lytt, eller, om det nya aktiebrevet skall ersätta flera äldre brev, dessas sammanlagda belopp, samt det eller de äldre breven varit försedda med stämpel i vederbörlig ordning eller icke skolat med stämpel beläggas.

Aktiebrev, som sålunda utfärdas utan att beläggas med den här ovan för aktiebrev stadgade stämpel, skall förses med anteckning om orsaken härtill.

För inländskt aktiebrevs behöriga stämpelbeläggning eller förseende med anteckning om orsaken till underlåten stämpelbeläggning svare ledamöterna i bolagets styrelse eller, ifall tillsynen över stämpelbeläggningen enligt bolagets beslut uppdragits åt en eller flera av dem, dessa ledamöter.

Se för övrigt 27 §.

*Andelsbevis; se Lottbrev.*

*Intecknat skuldebrev; se Skuldebrev.*

*Interimsbevis, Interimskvitto* å aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis; angående stämpelplikt se 27 §.

*Invisning; lika med Växel.*

*Lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis* i inländskt solidariskt bankbolag eller annat inländskt bolag, som driver bankrörelse, så ock i kommanditbolag skall, innan brevet eller beviset av bolaget utgives, förses med stämpel av 10 öre för varje fulla 10 kronor av det belopp, varå den i brevet eller beviset avsedda lott eller andel lyder, eller, om brevet eller beviset utfärdats å två eller flera lotter eller andelar, av det belopp, varå lotterna eller andelarna sammanlagt lyda; dock att, ifall enligt bolagets beslut för lott eller andel skall erläggas betalning med högre belopp än det, varå lotten eller andelen lyder, stämpeln skall beräknas i förhållande till det högre beloppet. Upprättat lottbrev skall, ändock att det icke blivit av lottägaren mottaget, anses såsom av bolaget utgivet, då lottägaren äger att detsamma hos bolaget utbekomma.

Lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i utländskt bolag, som driver bankrörelse, så ock i utländskt kommanditbolag skall, innan det första gången efter det brevet eller beviset till riket inkommit härstädes belånas, försäljes eller på vad sätt det vara må överlåtes, förses med stämpel av 10 öre för varje fulla 10 kronor av det belopp, varå den i brevet avsedda lott eller andel enligt den i 16 § här nedan angivna beräkningsgrund skall anses lyda, eller, om brevet eller beviset utfärdats å två eller flera lotter eller andelar, av det belopp, varå lotterna eller andelarna enligt samma beräkningsgrund sammanlagt lyda. Vad nu stadgats skall dock icke äga tillämpning i fråga om lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i dylikt bolag, som inkommit hit till riket innan den 1 oktober 1918 samt före samma dag uppvisats hos magistrat i stad. Om sådant uppvisande samt om dagen därför skall magistraten kostnadsfritt verkställa påteckning å lottbrevet, andelsbeviset eller delaktighetsbeviset.

Lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis, som utan erläggande av betalning utfärdas såsom ersättning för förkommet eller förstört sådant brev eller bevis eller i utbyte mot lottbrev eller bevis i samma bolag, är fritt från stämpel, därest det nya lottbrevet eller beviset utfärdas å belopp, icke överstigande det, varå det förkomna, förstörda eller utbytta lottbrevet eller beviset lytt, eller, om det nya lottbrevet eller beviset skall ersätta flera äldre brev eller bevis, dessas sammanlagda belopp, samt det eller de äldre breven eller bevisen varit försedda med stämpel i vederbörlig ordning eller icke skolat med stämpel beläggas.

Lottbrev eller bevis, som sålunda utfärdas utan att beläggas med

den här ovan för lottbrevet eller beviset stadgade stämpel, skall förses med anteckning om orsaken därtill.

För den behöriga stämpelbeläggningen av inländskt lottbrev, andelsbevis och delaktighetsbevis eller deras förseende med anteckning om orsaken till underlåten stämpelbeläggning svare ledamöterna i bolagets styrelse eller, ifall tillsynen över stämpelbeläggningen enligt bolagets beslut uppdragits åt en eller flera av dem, dessa ledamöter.

Vad sålunda är stadgat gäller dock icke bevis å grundfondstillskott i sparbanker.

Se för övrigt 27 §.

*Lottsedel* — — — — —

*Obligation,* — — — — —

Obligation, som utgivits i utlandet, skall, innan den första gången efter det obligationen till riket inkommit härstädes belånas, försäljes eller på vad sätt det vara må överlåtes, förses med stämpel enligt nyssnämnda grund, där icke annorledes här nedan stadgas. Sådan obligation vare fri från stämpel, därest genom vederbörande magistrats påteckning å obligationen styrkes, att den blivit för magistraten uppvisad före den 1 januari 1895. Å obligation, som i utlandet utgivits och efter ingången av år 1895 men före den 1 juli 1917 inkommit i riket, äger innehavaren, om obligationen före sistnämnda dag hos magistrat i stad uppvisas, kostnadsfritt bekomma påteckning om dagen för uppvisandet. Obligation, som blivit med sådan påteckning försedd, skall, då den första gången därefter härstädes belånas, försäljes eller på vad sätt det vara må överlåtes, beläggas med stämpel enligt de för obligation närmast före den 1 juli 1917 gällande bestämmelser.

*Sparkasseräkning* eller därmed likartad räkning hos bank, annan kreditinrättning, sparbank, bankir eller ekonomisk förening; lika med *Depositionsräkning*. Dock må frihet från stämpel äga rum, om beloppet av den ränta, som under ett kalenderår tillgodoföres insättare, vare sig medlen innestått hela året eller blott en del därav, icke uppgår till, i fråga om medel, som innestå i sparbank, centralkassa för jordbrukskredit, jordbrukskassa eller annan ekonomisk förening, 100 kronor och, i fråga om medel, som innestå å sparkasseräkning hos bank, annan kreditinrättning eller bankir, 50 kronor.

Se för övrigt 54 och 55 §§.

*Testamente om fast egendom* — — — — —

## 20 §.

Vill någon föra talan om återfående av stämpelavgift, som av ämbets- eller tjänsteman debiterats eller i enlighet med dennes tillsägelse blivit erlagd för sådan handling, vars stämpelbeläggning enligt 35 § skall i hovrätt granskas, må dylik talan inom sex månader från det klandrade stämpelbeläggningsrummet anhängiggöras i den hovrätt, varunder ämbets- eller tjänstemannen lyder. Part, som ej nöjes åt hovrättens beslut, så ock advokatfiskalen i hovrätten, där han finner sådant nödigt för bevarande av kronans rätt, äga över beslutet anföra besvär, under villkor och i den ordning 30 kap. rättegångsbalken stadgar i fråga om fullföljd av talan mot hovrätts slutliga utslag i dit fullföljt tvistemål eller ärende rörande penningar eller sådant, som kan skattas i penningar.

## 21 §.

Förmår i fall, som avses i 20 §, den, vilkens rätt är av skedd stämpelbeläggning beroende, visa, att talan om återfående av för högt debiterad stämpelavgift icke kunnat av honom föras i den ordning, som i samma paragraf är föreskriven, ankomme efter därom gjord ansökning på Konungen att efter prövning av föreliggande omständigheter förordna om restitution av vad i stämpelavgift för mycket erlagts.

Vad sålunda är stadgat gälle ock, där någon i fall, varom i detta kap. icke eljest är stadgat, måst vidkännas stämpelavgift, som antingen alldeles icke bort utgå eller bort utgå med lägre belopp än det erlagda.

## 25 §.

Då handling förses med beläggningsstämpel, skall denna, med angivande av datum, makuleras genom lämplig påteckning, färg- eller svartstämpling.

Den, som till offentlig myndighet ingiver handling, som skall förses med dubbel beläggningsstämpel, skall, där icke enligt 34 § 1 mom. fjärde stycket stämpeln skall makuleras av vederbörande ämbets- eller tjänsteman, makulera den med nr 1 märkta delen, varemot den andra delen makuleras av ämbets- eller tjänstemannen.

## 27 §.

Då aktiebrev, lottbrev, andelsbevis, delaktighetsbevis eller obligationer enligt 8 § skola förses med stämpel, skall detta äga rum så-

lunda, att stämpling av blanketterna till aktiebrev, lottbrev, bevisen eller obligationerna sker genom generalpoststyrelsens försorg. Den, som vill låta stämpla dylika blanketter, anmäla sig därom skriftligen hos generalpoststyrelsen med bifogande av blanketterna samt tvefald uppgift å dessas valör och antalet av varje valör. Generalpoststyrelsen fastställer därefter det belopp, med vilket stämpel enligt bestämmelserna i denna förordning skall utgöras, och låter, sedan det erforderliga stämpelbeloppet blivit inbetalt, verkställa stämplingen.

Därest någon vill låta utfärda interimbevis eller interimskvitton å aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis, skall därom hos generalpoststyrelsen skriftligen göras anmälan i ärendet med bifogande av uppgift om det sammanlagda belopp, varå interimbevis eller interimskvitton skola utfärdas. Generalpoststyrelsen fastställer därefter den stämpelavgift, som enligt bestämmelserna i denna förordning skall utgöras för motsvarande aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis. Sedan stämpelavgiften blivit hos generalpoststyrelsen nedsatt, vare sig genom kontant inbetalning eller genom avlämnande av bevis, att beloppet blivit för generalpoststyrelsens räkning insatt i bankinrättning, som av generalpoststyrelsen godkännes, meddelar generalpoststyrelsen bevis därom, varefter vederbörande äger att, efter anteckning å interimbevisen eller interimskvittona om generalpoststyrelsens bevis och datum därför, utsläppa ifrågavarande interimbevis eller interimskvitton. Den, vilken hos generalpoststyrelsen nedsatt stämpelavgift på sätt nu är sagt, åligger att inom två månader, efter det full betalning för tecknad aktie eller tecknat lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis skolat erläggas, till generalpoststyrelsen lämna uppgift angående den omfattning, i vilken interimbevis eller interimskvitton blivit utgivna, samt därvid, i den mån rätt till tecknad aktie eller tecknat lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis icke blivit förverkad, för stämpelbeläggning avlämna samtliga de aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis, som svara mot de utgivna interimbevisen eller interimskvittona; och skall, i händelse det nedsatta beloppet överskjuter den å aktiebrev, lottbrev, andelsbevisen eller delaktighetsbevisen belöpande stämpelavgiften, överskottet till vederbörande återbetalas. Underlåter någon att fullgöra vad honom sålunda åligger, äge rätten, på framställning av generalpoststyrelsen, genom vite tillhålla den försumlige att fullgöra sitt åliggande.

Talan mot generalpoststyrelsens beslut i fråga om stämpelbeloppet fullföljes i enahanda ordning, som är stadgad för överklagande av generalpoststyrelsens beslut i allmänhet.



## 36 §.

2. Finner advokatfiskalen på grund av anmärkning, som vid den i 1 mom. omförmälda granskning förekommit, anledning att mot ämbets- eller tjänsteman anställa åtal för fel eller försummelse i avseende å stämpelbeläggning, förfares på sätt 50 § stadgar. Advokatfiskalen vare jämväl obetaget att, där han för bevarande av kronans rätt finner sådant nödigt, i hovrätten föra talan mot enskild part om utgivande av felande stämpelbelopp. Angående klagan över hovrättens beslut i sistnämnda fall gälle vad i 20 § är föreskrivet.

## 47 §.

2. Åsidosätter någon vad i 8 § finnes föreskrivet om stämpelbeläggning av aktie- eller lottbrev eller andels- eller delaktighetsbevis, då det utfärdas av inländskt aktiebolag, inländskt solidariskt bankbolag, annat inländskt bolag, som driver bankrörelse, eller inländskt kommanditbolag, böte tio gånger den felande stämpelns belopp; dock vare minsta bot tjugufem kronor.

Till enahanda ansvar vare den förfallen, som belånar, försäljer eller på vad sätt det vara må överlåter aktiebrev i utländskt aktiebolag eller lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i utländskt bolag, som driver bankrörelse, så ock i utländskt kommanditbolag, utan att handlingen är försedd med i 8 § föreskriven stämpel eller sådan påteckning av magistrat, som där omförmäles.

Utgiver någon interimsbevis eller interimskvitto i annan ordning än i 27 § stadgas, böte tio gånger det belopp, varmed motsvarande aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis skolat stämpelbeläggas, dock minst tjugufem kronor. Den som mot bättre vetande lämnar oriktiga uppgifter angående den omfattning, i vilken interimsbevis eller interimskvitton i anledning av meddelat tillstånd blivit utfärdade, samt därigenom föranleder, att hos generalpoststyrelsen ned-satt stämpelavgift eller del därav återbetalas, böte tio gånger det av sådan anledning återbetalade beloppet, dock minst tjugufem kronor.

## 54 §.

Den i 8 § — — — — — utgöras.

Bank, som — — — — — säkerhet.

Sedan anmälan, varom nu blivit sagt, inkommit till Kungl. Maj:ts befallningshavande och avfordrad säkerhet blivit av Kungl. Maj:ts befallningshavande godkänd och avlämnad, skall Kungl. Maj:ts befallningshavande för banken utfärda bevis, att hinder icke möter för banken att i den i denna paragraf omförmälda ordning fullgöra erläggandet av stämpelavgiften; och skall genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg på bankens bekostnad kungörelse om bevisets meddelande en gång införas i Post- och inrikes tidningar, varjämte Kungl. Maj:ts befallningshavande därom särskilt underrättar generalpoststyrelsen. Kungl. Maj:ts befallningshavande skall ock förordna ett ombud att hos banken utöva den befattning, varom i denna förordning stadgas; och skall därvid iakttagas att, därest tillsyningsman enligt 10 § i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper redan blivit vid banken utsedd för någon del av den tid, varom fråga är, denne tillsyningsman skall förordnas till dylikt ombud, samt att i övrigt skall, därest så lämpligen kan ske, vid bankbolag till sådant ombud utses det allmänna ombud, som av bankinspektionen jämlikt gällande lag om bankrörelse förordnats för bolaget.

Den inbetalning, varom ovan blivit stadgat, skall verkställas hos generalpoststyrelsen inom utgången av mars månad, och skall, då sådan inbetalning sker, tillika ingivas ett av förstnämnda ombud efter granskning av bankens — — — — erlägga.

Verkställes icke — — — — rättighet.

Vad i denna paragraf är stadgat i fråga om bank skall äga motsvarande tillämplighet i fråga om annan kreditinrättning, sparbank, bankir eller ekonomisk förening.

#### 55 §.

Bank, som — — — — inlåningsrörelse.

Tredskas banken — — — — fälla.

Vad ombudet — — — — bevis.

Yppar ombudet — — — — uppkommit.

Ombudet skall — — — — befallningshavande.

Vad i denna paragraf är stadgat i fråga om bank skall äga motsvarande tillämplighet i fråga om annan kreditinrättning, sparbank, bankir och ekonomisk förening.

Tabell I

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 %, av en livränta eller annan förmån, som vid slutet av varje år under en persons av *mankön* livstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona grundad å statistiska centralbyråns dödlighetstabell för årtiondet 1901—1910).

Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde
0	15.76	30	15.76	60	9.85	90	1.85
1	17.24	31	15.65	61	9.56	91	1.72
2	17.52	32	15.53	62	9.27	92	1.59
3	17.80	33	15.41	63	8.96	93	1.48
4	17.63	34	15.27	64	8.67	94	1.35
5	17.32	35	15.13	65	8.36	95	1.25
6	17.60	36	14.99	66	8.05	96	1.17
7	17.56	37	14.84	67	7.73	97	1.12
8	17.51	38	14.69	68	7.43	98	1.03
9	17.45	39	14.53	69	7.11	99	0.90
10	17.38	40	14.36	70	6.80	100	0.81
11	17.31	41	14.20	71	6.48	101	0.69
12	17.23	42	14.02	72	6.17	102	0.55
13	17.14	43	13.85	73	5.86	103	0.40
14	17.05	44	13.66	74	5.55	104	0.23
15	16.95	45	13.47	75	5.25		
16	16.86	46	13.27	76	4.95		
17	16.77	47	13.07	77	4.66		
18	16.69	48	12.86	78	4.38		
19	16.62	49	12.64	79	4.11		
20	16.55	50	12.41	80	3.85		
21	16.49	51	12.18	81	3.60		
22	16.43	52	11.95	82	3.35		
23	16.37	53	11.71	83	3.12		
24	16.30	54	11.46	84	2.89		
25	16.22	55	11.21	85	2.69		
26	16.14	56	10.96	86	2.50		
27	16.05	57	10.69	87	2.32		
28	15.96	58	10.41	88	2.14		
29	15.86	59	10.13	89	1.98		

Utgår livräntan i stället vid slutet av varje halvår, ökas kapitalvärdet med 0.25. Utgår den vid slutet av varje kvartal, ökas det med 0.375. Utgår den vid början av varje år, ökas det med 1.

Tabell II

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 %, av en livränta eller annan förmån, som vid slutet av varje år under en persons av *kvinnkön* livstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona (grundad å statistiska centralbyråns dödlighetstabell för årtiondet 1901—1910).

Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde
0	16.13	30	16.00	60	10.36	90	2.10
1	17.33	31	15.90	61	10.06	91	1.95
2	17.59	32	15.80	62	9.76	92	1.80
3	17.66	33	15.69	63	9.45	93	1.67
4	17.69	34	15.58	64	9.13	94	1.55
5	17.68	35	15.46	65	8.81	95	1.42
6	17.66	36	15.34	66	8.49	96	1.34
7	17.63	37	15.21	67	8.16	97	1.29
8	17.58	38	15.08	68	7.83	98	1.22
9	17.53	39	14.94	69	7.51	99	1.12
10	17.47	40	14.80	70	7.18	100	1.02
11	17.40	41	14.65	71	6.85	101	0.91
12	17.33	42	14.49	72	6.52	102	0.80
13	17.25	43	14.33	73	6.21	103	0.64
14	17.18	44	14.16	74	5.89	104	0.47
15	17.11	45	13.98	75	5.57	105	0.26
16	17.04	46	13.79	76	5.27		
17	16.97	47	13.59	77	4.97		
18	16.91	48	13.39	78	4.70		
19	16.84	49	13.18	79	4.41		
20	16.77	50	12.96	80	4.14		
21	16.71	51	12.74	81	3.88		
22	16.64	52	12.50	82	3.63		
23	16.57	53	12.26	83	3.39		
24	16.50	54	12.01	84	3.16		
25	16.42	55	11.75	85	2.96		
26	16.34	56	11.49	86	2.76		
27	16.27	57	11.22	87	2.58		
28	16.18	58	10.94	88	2.41		
29	16.09	59	10.66	89	2.25		

Utgår livräntan i stället vid slutet av varje halvår, ökas kapitalvärdet med 0.25. Utgår den vid slutet av varje kvartal, ökas det med 0.375. Utgår den vid början av varje år, ökas det med 1.

Denna förordning träder i kraft i vad angår tabellerna I och II den 1 augusti 1918 och i övrigt den 1 oktober 1918.

## Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908  
angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte  
av fondpapper.

Härmed förordnas, att 1, 3 och 10 §§ i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper skola, 3 § i nedan angivna delar, hava följande ändrade lydelse:

### 1 §.

Vid överlåtelse av fondpapper genom köp eller byte skall erläggas en särskild avgift till belopp och i den ordning, här nedan sägs.

Med fondpapper förstås i denna förordning aktier, lotter i solidariska bankbolag (banklotter) samt lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i andra bolag, som driva bankrörelse, eller i kommanditbolag ävensom obligationer; och anses som obligation enligt denna förordning jämväl förskrivning, vilken, ändock att den ej betecknats som obligation, jämlikt förordningen angående stämpelavgiften skall lika med obligation stämpelbeläggas.

Lika med överlåtelse av fondpapper anses överlåtelse av rätt till teckning av sådana värdepapper eller, där teckning skett, överlåtelse av den därpå grundade rätt.

### 3 §.

3. Stämpelplikt äger icke rum i följande fall, nämligen:

- a) \_\_\_\_\_
- b) \_\_\_\_\_
- c) \_\_\_\_\_
- d) \_\_\_\_\_

e) i fråga om aktiebrev i utländskt aktiebolag, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i utländskt bolag, som driver bankrörelse, eller i utländskt kommanditbolag samt obligation vid sådan överlåtelse, då enligt förordningen angående stämpelavgiften handlingen skall före utlämnandet eller före överlåtelsen förses med särskild stämpel.

— — — — —

### § 10.

Tillsyn över efterlevnaden av de i denna förordning givna föreskrifter tillkommer överståthållarämbetet och Konungens befallningshavande i länen.

Denna tillsyn utövas genom särskilda tillsyningsmän, som utses av överståthållarämbetet för rörelse, som drives inom Stockholm, och eljest av Konungens befallningshavande i vederbörande län; och skall därvid iakttagas att, därest med avseende å viss rörelse någon redan blivit förordnad till ombud enligt 54 § i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften för tid, varom fråga är, denne skall utses till tillsyningsman beträffande samma rörelse, samt att i övrigt skall, därest så lämpligen kan ske, vid bankbolag till tillsyningsman utses det allmänna ombud, som av bankinspektionen jämlikt gällande lag om bankrörelse förordnats för bolaget.

Nämnda tillsyningsmän äga uppbära dels särskilt arvode, som på förslag av överståthållarämbetet eller Konungens befallningshavande fastställas av Konungen, dels ock vid resor i och för uppdragets fullgörande resekostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1918.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars  
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,  
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,  
Statsråden: PETERSSON,  
SCHOTTE,  
PETRÉN,  
NILSON,  
LÖFGREN,  
friherre PALMSTIERNA,  
RYDÉN,  
UNDÉN,  
THORSSON.

---

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde härefter:  
Genom propositioner den 9 mars 1917, nr 95 A, och den 16 april 1917, nr 331, föreslog Kungl. Maj:t 1917 års riksdag att antaga vid propositionerna fogade förslag till förordningar om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften. Med skrivelse den 5 juni 1917, nr 261, anmälde riksdagen sitt beslut i anledning av såväl nämnda båda propositioner jämte åtskilliga med föranledande av propositionen nr 95 A väckta motioner som ock en av riksdagens justitieombudsman gjord hemställan, avseende viss ändring i förordningen den 19 november 1914, varefter Kungl. Maj:t den 19 juni 1917, i överensstämmelse med vad riksdagen sålunda beslutat, utfärdade förordning om vissa ändringar i nämnda förordning av den

19 november 1914 att gälla från och med den 1 juli, respektive den 1 september 1917.

I sin berörda skrivelse hemställde emellertid riksdagen vidare, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredningar och till riksdagen avlåta författningsförslag i åtskilliga stämpelbeskattningen rörande frågor, varjämte riksdagen i övrigt gjorde vissa uttalanden i dylika frågor.

Statskontoret, som anbefallts att verkställa de av riksdagen begärda utredningarna ävensom att yttra sig beträffande riksdagens ovanberörda uttalanden i övrigt, har den 12 november 1917 inkommit med underdånigt utlåtande i ärendet och därvid avgivit förslag till vissa ändringar i förordningen angående stämpelavgiften. Ett av dessa förslag föranleder jämväl ändringar i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Förutom i anledning av riksdagens ovanberörda skrivelse, torde emellertid jämväl av andra skäl, för vilka nedan skall närmare redogöras, vissa ändringar böra vidtagas i förordningarna av den 19 november 1914 och den 6 november 1908.

#### *Utländska aktie- och lottbrev m. m.*

I sin berörda skrivelse har riksdagen anhållit, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om, huruvida aktier och andra andelsbevis i utländska företag lämpligen borde bliva föremål för stämpelpikt, innan de härstädes belånades, försåldes eller på annat sätt överlättes, ävensom, därest utredningen därtill gäve anledning, till riksdagen inkomma med förslag till bestämmelser i ämnet.

Enligt ursprungliga lydelsen i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skulle, i fråga om inländska aktiebolag, aktiebrev i nybildat bolag förses med stämpel av 5 öre för varje fulla 10 kronor av det belopp, varå den i brevet avsedda aktien lydde, medan aktiebrev, som eljest utfärdades, skulle förses med dubbelt högre stämpel. Därest enligt bolagets beslut för aktie skulle erläggas betalning med högre belopp än det, varå aktien lydde, skulle stämpeln beräknas i förhållande till det högre beloppet. Lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i inländskt solidariskt bankbolag eller annat inländskt bolag, som dreve bankrörelse, så ock i kommanditbolag skulle stämpelbeläggas enligt samma grunder.

Genom förordningen den 19 juni 1917 höjdes stämpeln för aktie- och lottbrev samt andels- och delaktighetsbevis i nybildade bolag till en procent, så att likställighet åvägabragtes mellan samtliga dylika handlingar.



Någon motsvarande stämpelavgift för aktie- eller lottbrev m. m. i utländska företag finnes ej.

Emellertid hade i en motion till 1917 års riksdag hemställts, att riksdagen ville besluta sådant tillägg till 8 § i förordningen angående stämpelavgiften, att utländska aktiebrev ävensom lottbrev, andelsbevis och delaktighetsbevis i solidariskt bankbolag eller annat bolag, som dreve bankrörelse, samt i kommanditbolag, innan de härstädes belånades, försåldes eller på vad sätt det vara månne överlättes, skulle förses med stämpel till samma belopp, som gällde för motsvarande handling i inländska bolag.

Till stöd för sin berörda hemställan hade motionären anfört:

»Uti gällande förordning liksom uti den nu föreliggande propositionen föreligger beträffande nu nämnda handlingar den olikheten, att för aktiebrev och lottbrev (samt de under denna rubrik fallande övriga delaktighetsbevis) stämpelpfikt förefinnes endast, såvida ifrågavarande handlingar beröra inländska bolag, under det att obligation, som i utlandet utgivits, även skall under vissa angivna förutsättningar här i landet stämpelbeläggas.

Orsaken till, att aktier uti utländska aktiebolag icke ansetts böra här i landet stämpelbeläggas, torde väl få sökas närmast däruti, att man ansett en sådan beskattning icke komma att medföra någon avsevärd inkomst för staten och sålunda icke vidare beaktats. — Då emellertid under de senare åren inom landet placerats utländska aktier i en icke obetydande utsträckning, torde det vara värt att tagas i övervägande, huruvida icke sådana värdehandlingar även borde vara underkastade stämpelavgift.

Rättvisan synes åtminstone kräva, att utländska aktier och lottbrev med hänsyn till stämpelpfikt behandlas lika som utländska obligationer. Huruvida däremot en ännu längre gående stämpelskyldighet, i likhet med den för inländska aktier och lotter, bör stipuleras, därom torde icke utan vidare utredning något bestämt omdöme kunna uttalas.

Att för ifrågavarande utländska aktier och lottbrev m. m. införa stämpelpfikt i samma omfattning som för utländska obligationer torde icke böra möta några betänkligheter, och torde icke heller för aktiebrev och lottbrev erfordras de undantag från stämpelpfikt, som äro för utländska obligationer gällande.»

Riksdagen anförde i sin ovanberörda skrivelse: »Under den förberedande behandlingen av detta ärende i bevillningsutskottet har utskottet sökt att erhålla upplysning om, i vilken ungefärlig omfattning utländska aktier under senare tider inkommit på den svenska marknaden,

men några siffror i fråga härom synas icke finnas att tillgå. Emellertid är det bekant, att aktier i ett antal utländska företag numera finna köpare i Sverige, och att det då kan synas skäligt, att även sådana värdepapper likaväl som utländska obligationer underkastas stämpelbeskattning, då de här i landet försäljas eller på annat sätt överlåtas. Om riksdagen sålunda funnit den väckta frågan värd beaktande, har riksdagen dock icke velat, på sätt i motionen avsetts, antaga bestämmelse i ämnet. Frågan tarvar nämligen otvivelaktigt, icke minst ur internationella synpunkter, en mera ingående utredning, än tillfälle varit att inom riksdagen verkställa. Riksdagen inskränker sig därför till att hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om utredning av ifrågavarande spörsmål ävensom, därest utredningen därtill giver anledning, om framläggande för riksdagen av förslag i ämnet.»

Statskontoret anför i sitt utlåtande:

»Statskontoret vill till en början erinra därom, att då emissionsstämpeln å inländska aktier år 1906 infördes, det icke, såvitt av riksdagshandlingarna framgår, var tal om att jämväl söka träffa hit införda utländska aktier med en motsvarande beskattning. Däremot hade Kungl. Maj:t samtidigt föreslagit riksdagen att besluta stämpel vid överlåtelse av såväl inländska som utländska aktier, vilken framställning emellertid då avslogs av riksdagen. Sedermera har 1908 års riksdag på förnyat förslag i ämnet beslutat sådan överlåtelsestämpel, den så kallade fondstämpeln, och nådig förordning härom utfärdats den 6 november 1908. Anledningen till att någon emissionsstämpel motsvarande beskattning av ifrågavarande värdepapper hittills icke ifrågasatts torde, såsom i motionen framhålles, vara att söka därutinnan, att utländska aktier eller lottbrev icke ansetts i någon mera avsevärd mängd förekomma inom landet. Huru än må hava förhållit sig härmed vid tiden för införandet av emissionsstämpeln, torde man emellertid hava grundad anledning antaga, att under de senare åren med deras starka stegring av affärsverksamheten i allmänhet och fondbörsspekulationen i synnerhet så betydande poster utländska aktier inkommit och allt fortfarande inkomma i landet, att de numera utgöra ett skatteobjekt, som ur synpunkten av statens inkomster av stämpelavgiften icke bör förbises. Någon ens ungefärlig uppgift om den omfattning, i vilken ifrågavarande slag av värdepapper förekommer inom landet, är påtagligen, såsom ock av riksdagen framhållits, omöjlig att lämna.

Principiellt sett lärer ej heller förefinnas skäl till, att de utländska aktierna skulle vara fria från stämpelbeskattning, under det att inländska aktier och obligationer drabbas av dylik skatt. Enligt åt-

skilliga främmande länders stämpellagstiftning äro också utländska aktier, som inkomma i landet, stämpelpfiktiga. Så är exempelvis fallet i Storbritannien och Irland, Frankrike, Tyskland, Österrike och Danmark. Beträffande den utländska lagstiftningen i ämnet tillåter sig statskontoret för övigt hänvisa till den i 1909 års stämpelskattekommitterades betänkande härom lämnade redogörelse.

Då statskontoret sålunda anser sig böra tillstyrka införande av ifrågavarande stämpelskatt, sker detta under förutsättning, att gällande traktater med främmande makter eller andra utrikespolitiska hänsyn icke lägga hinder i vägen för en dylik åtgärd. Om dennas möjlighet eller lämplighet ur nu antydda synpunkt är statskontoret givetvis icke i tillfälle att uttala något omdöme.

Beträffande stämpelavgiftens storlek har i motionen ifrågasatts samma skattesats som för utländska obligationer eller, eventuellt, en lika hög som för inländska aktier. Statskontoret kan för sin del icke finna annat, än att det sistnämnda alternativet är det lämpligaste och mest konsekventa. Tillräcklig grund för att i förevarande hänseende sätta de utländska aktierna i en gynnsammare ställning än de svenska torde icke föreligga. I flertalet av här ovan uppräknade främmande länder tillämpas också den av statskontoret sålunda förordade principen.

Vidkommande frågan om övergångsbestämmelser vid införande av den nya beskattningen bör erinras därom, att, då obligationsstämpeln år 1894 beslöts, tillika bestämdes, att utländska obligationer, som före dagen för den nya förordningens trädande i kraft, den 1 januari 1895, inkommit i riket, skulle vara stämpelfria samt att vid höjningen innevarande år av denna stämpelavgift de från och med sistnämnda dag till dagen för förhöjningens trädande i kraft, den 1 juli 1917, hit inkomna utländska obligationer befriades från den högre avgiften. Otvivelaktigt vore det principiellt sett riktigast, att motsvarande bestämmelser komme att gälla även beträffande utländska aktier, det vill säga att de, i den mån de inkommit före den inländska aktiestämpeln införande, den 1 juli 1906, skulle vara stämpelfria och, därest de inkommit under tiden mellan denna dag och dagen för den förhöjda aktiestämpeln trädande i kraft, den 1 juli 1917, endast skulle draga den förutvarande lägre stämpeln. Då det emellertid icke låter sig göra att, på sätt angående obligationerna är stadgat, genom uppvisande för magistraten av aktierna styrka, att desamma inkommit före viss dag, här den 1 juli 1906, respektive den 1 juli 1917, och varje annat sätt att tillförlitligen ådagalägga tiden för deras in-

förande i landet är, praktiskt taget, uteslutet, lära några övergångsbestämmelser av nu antydd art till beredande av lättnad i stämpelplikten icke kunna meddelas. Visserligen skulle kunna ifrågasättas, att i stället stadgades stämpelfrihet för de aktier, som inkommit i landet före dagen för en blivande förordnings i ämnet trädande i kraft, men då något större behov av övergångsbestämmelser icke synes föreligga vid det förhållande, att dels ifrågavarande värdepapper måste anses vara särskilt bärkraftiga skatteobjekt dels ock desamma först under de senare åren torde hava i någon större myckenhet inkommit i landet, anser sig statskontoret ej böra tillstyrka meddelande av en sådan bestämmelse.

Vad nu anförts angående utländska aktier lärer också i tillämpliga delar böra gälla beträffande lottbrev i utländska bolag, som driva bankrörelse och i utländska kommanditbolag. Däremot torde interimisbevis och interimskvitto å utländska aktier eller lottbrev icke förekomma i sådan omfattning, att stämpelpikt för dylika handlingar synes böra stadgas.

De ändringar i stämpelförordningen, som bliva en följd av den av statskontoret intagna ståndpunkten, skulle således bliva följande:

§ 8.

Rubriken *aktiebrev*.

Närmast efter första stycket, »aktiebrev — — — beloppet» införes ett stycke, så lydande:

»Aktiebrev i utländskt aktiebolag skall, innan det härstädes belånas, försäljes eller på vad sätt det vara må överlåtes, förses med stämpel av 10 öre för varje fulla 10 kronor av det belopp, varå den i brevet avsedda aktie lyder, eller, om brevet utfärdats å två eller flera aktier, av det belopp, varå aktierna sammanlagt lyda.»

Sista stycket under rubriken torde för tydlighetens skull böra erhålla följande lydelse:

»För inländskt aktiebrevs behöriga stämpelbeläggning — — — ledamöter.»

Rubriken *lottbrev*.

Närmast efter första stycket, »Lottbrev — — — beloppet» införes ett stycke av följande lydelse:

»Lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i utländskt bolag, som driver bankrörelse, så ock i utländskt kommanditbolag skall, innan det härstädes belånas, försäljes eller på vad sätt det vara må överlåtes, förses med stämpel av 10 öre för varje fulla 10 kronor av det belopp, varå den i brevet avsedda lott eller andel lyder, eller, om brevet eller beviset utfärdats å två eller flera lotter eller andelar, av det belopp, varå lotterna eller andelarna sammanlagt lyda.»

Näst sista stycket:

»För den behöriga stämpelbeläggningen av inländskt lottbrev — — — ledamöter.»

§ 47 mom. 2.

»Åsidosätter — — — utfärdas av inländskt aktiebolag — — — tjugufem kronor.

Till enahanda ansvar är den förfallen, som belänar, försäljer eller på vad sätt det vara må överlåter aktiebrev i utländskt aktiebolag eller lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i utländskt bolag, som driver bankrörelse, så ock i utländskt kommanditbolag, utan att handlingen är försedd med i § 8 föreskriven stämpel.»

Lika med motionären vid 1917 års riksdag finner jag rättvisan kräva, att hit till landet införda utländska aktier och därmed jämförliga handlingar icke förbliva fria från stämpelbeskattning. Vid inom utrikesdepartementet verkställd utredning av frågan, huruvida gällande traktater med främmande makter eller andra utrikespolitiska hänsyn kunde anses lägga hinder i vägen för införandet av dylik stämpelskatt, har befunnits, att så icke torde vara förhållandet, därest skatten drabbade från alla länder inkommande värdehandlingar av ifrågavarande slag lika samt värdehandlingarna icke rönte en ogynnsammare behandling än motsvarande svenska.

Departementets-  
chefen.

Med avseende å beloppet av den stämpelavgift, som bör uttagas, synes det mig lämpligast, att utländska värdehandlingar av ifrågavarande slag jämföras med motsvarande inhemska. Såsom från utrikesdepartementet framhållits, torde någon strängare beskattning icke böra ifrågakomma, men anledning finnes ej heller att ställa de ifrågavarande utländska värdehandlingarna gynnsammare än de svenska. I detta sammanhang kan ju erinras om, att utländska obligationer beskattas lika med de obligationer, som utfärdas här i riket, samt att förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper i fråga om stämpelavgiftens storlek icke gör skillnad mellan inländska och utländska så kallade fondpapper.

Skyldighet att utgöra den ifrågasatta stämpelavgiften synes, i likhet med vad redan finnes stadgat för obligationer och i överensstämmelse med vad statskontoret föreslagit, böra göras beroende av, att den utländska värdehandlingen härstädes belånas, försäljes eller eljest överlåtes. Visserligen kan det ifrågasättas, att då aktiebrev, lottbrev, andelsbevis och delaktighetsbevis i inländska företag skola förses med stämpel före utgivandet, skyldighet att utgöra stämpelavgift

för motsvarande utländska värdehandlingar borde inträda redan i och med dessas införande i riket. En bestämmelse i sådan riktning torde emellertid ur kontrollsynpunkt vara omöjlig.

Beträffande frågan om övergångsbestämmelser vid införandet av den nya beskattningen, kan jag icke dela statskontorets uppfattning. Statskontoret har ansett, att allenast de utländska aktier, vilka inkommit före den inländska aktiestämpelns införande, borde vara fria från beskattning; och har statskontoret, då något tillförlitligt sätt icke funnes för att ådagalägga tiden för aktiernas införande här i landet, förmenat, att några övergångsbestämmelser av antydd art till beredande av lättnad i stämpelpikten icke kunde meddelas. Då emellertid den nu ifrågasatta skatten är avsedd att utgöra en motsvarighet till emissionsstämpeln å aktiebrev, lottbrev, andelsbevis eller delaktighetsbevis i inländska bolag, läser skatten rättvisligen ej heller böra göras strängare än en dylik emissionsstämpelavgift; och att giva retroaktiv verkan åt en sådan torde ej kunna ifrågasättas. En stämpelavgift å till riket redan inkomna utländska aktiebrev och därmed jämställda handlingar skulle orättvist drabba dem, som redan placerat sina penningar i dylika värdehandlingar. Jag anser alltså, att frihet från stämpelavgift bör äga rum i fråga om sådan handling, som före ikraftträdandet av en blivande förordning inkommit hit till riket. Emellertid måste det åligga vederbörande innehavare av handlingen att styrka, det densamma inkommit före lagens ikraftträdande. Detta synes lämpligen kunna ske därigenom, att handlingen uppvisas inför magistrat i stad. Det läser ej böra tillåtas valfrihet emellan olika slags bevisning i förevarande avseende.

I övrigt har i det av statskontoret avlättna förslaget till lagtext vidtagits den redaktionella ändringen, att i detsamma inryckts en hänvisning till 16 § rörande beräkning av utländskt aktie- eller lottbrevs värde, varjämte bestämmelsen om när aktiebrev är att anse såsom utgivet blivit, såsom endast avseende aktiebrev i inländska bolag, inflyttat i första stycket under ifrågavarande rubrik. Föreslagna stadgandet i 47 § har förtydligats.

Något material för bedömande av vilket belopp, som kan väntas komma att tillföras statsverket genom den ifrågasatta beskattningen av aktier och lottbrev i utländska bolag, finnes icke. Vid sådant förhållande har jag ansett mig, åtminstone för det närvarande, icke böra på grund av den nu föreslagna stämpelskatten ifrågasätta någon ändring i inkomstberäkningen i den till innevarande års riksdag avlättna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1919 eller i propositionen angående tilläggsstat för år 1918.

De föreslagna ändringarna i 1914 års förordning torde emellertid påkalla jämväl vissa ändringar i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Sålunda synes mig konsekvensen fordra, att begreppet fondpapper utvidgas att omfatta alla de slag av handlingar, vilka nu gjorts till föremål för beskattning. Då det förslag, som ligger till grund för 1908 års förordning, den 6 mars 1908 anmälades inför Kungl. Maj:t, yttrade dåvarande chefen för finansdepartementet, att den ifrågasatta skatten »skulle omfatta ej blott aktier i inländska och utländska aktiebolag och lottbrev i inländska solidariska bankbolag utan även obligationer, d. v. s. alla fondpapper». Visserligen torde andra utländska värdehandlingar än aktier eller obligationer endast i ringa mängd förekomma inom landet, men då sådana handlingar av statskontoret ansetts böra upptagas under rubriken lottbrev, torde de, såsom ovan framhållits, jämväl böra inbegripas under bestämmelserna i 1908 års förordning. Därigenom åstadkommes även ett underlättande av kontrollen över fullgörandet av en stämpelbeläggning enligt 1914 års förordning. Den av mig avsedda ändringen i 1908 års förordning synes mig kunna åvägabringas lämpligast på det sätt, att de i 1 § upptagna värdehandlingar uppräknas utan angivande av åtskillnad mellan inländska eller utländska handlingar.

Vidare torde en ändring böra vidtagas i 3 § tredje momentet e) i sistnämnda förordning, i det att där stadgade befrielse från stämpelplikt i fråga om obligation vid sådan överlåtelse, då enligt förordningen angående stämpelavgiften obligationen skall före överlåtelsen förses med särskild stämpel, jämväl torde böra utsträckas till att avse de utländska värdehandlingar, vilka genom de ifrågasatta ändringarna i 1914 års förordning skulle göras till föremål för beskattning. Skälen till en befrielse från stämpelplikt äro för båda fallen desamma. Den föreslagna nya stämpelavgiften är att jämställa med en emissionsstämpel och den överlåtelse, då berörda stämpelavgift skall utgöras, är alltså att anse såsom ett slags första utgivande av vederbörande handling; vid en sådan överlåtelse bör icke därjämte en omsättningsskatt enligt 1908 års förordning utkrävas.

#### *Stämpelbeläggningen av interimbevis och interimskvitton.*

I detta sammanhang bör redogöras för en annan i riksdagens skrivelse berörd fråga, som avser tillsynen över utgörandet av stämpel-

avgiften vid utfärdande av interimsbevis och interimskvitton å aktie- eller lottbrev.

Enligt förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skulle promess å aktiebrev eller å lottbrev stämpelbeläggas lika med sådana brev. I 27 § stadgades vidare, att då aktiebrev, lottbrev, promesser, andelsbevis, delaktighetsbevis eller obligationer skulle förses med stämpel, detta skulle äga rum sålunda, att stämpling av blanketterna till dylika handlingar skulle ske genom generalpoststyrelsens försorg.

På Kungl. Maj:ts därom framställda förslag utslöt 1917 års riksdag ur stämpelförordningen rubriken »promess» å aktiebrev och lottbrev och införde i stället stämpelplikt för interimsbevis och interimskvitto å dylika handlingar. Då till följd härav jämväl ur § 27 utslöts »promess», upptogs emellertid icke i dess ställe interimsbevis och interimskvitto.

Rörande nämnda författningsändringar är nu att omnämna följande:

I en den 28 september 1915 till finansdepartementet inkommen underdånig skrivelse hade Svenska bankföreningen, under framhållande av vissa svårigheter, som vore förknippade med ovanberörda bestämmelser i 27 §, i vad de avsåge promesser, föreslagit att, därest ett bolag vid emission av aktier hos generalpoststyrelsen antingen nedsatte sammanlagda beloppet av de stämplat, som erfordrades för de nya aktiebrev, eller ock för samma belopp ställde av generalpoststyrelsen godkänd säkerhet, bolaget skulle äga utfärda promesser och interimsbevis utan att låta stämpelbelägga dessa.

Generalpoststyrelsen, statskontoret samt patent- och registreringsverket hördes i anledning av nämnda framställning.

Generalpoststyrelsen framhöll i utlåtande den 29 februari 1916, att den funnit de olägenheter, som kunde uppstå vid tillämpningen av stämpelförordningens bestämmelser om stämpelbeläggning av promesser, vara av den betydelse, att de borde föranleda en ändring i sagda förordning. Däremot hade den föreslagna bestämmelsen om rätt att ställa säkerhet hos styrelsen väckt betänkligheter. Styrelsen föreslog i stället vissa grunder, enligt vilka i fall, där framställning i sådant syfte gjordes, avvikelser skulle kunna medgivas från vad eljest vore stadgat beträffande stämpelbeläggning av de i 27 § angivna handlingar. Enligt nämnda grunder skulle styrelsen äga att, på därom gjord framställning, fastställa det belopp, vartill stämplat å vissa uppgivna aktier eller lottbrev borde beräknas, samt därefter, sedan detta belopp inbetalts kontant eller medelst av vederbörligen erkänd bank



utfärdat depositionsbevis, lämna tillstånd till utgivande av stämpelfria promesser och interimisbevis å ifrågavarande aktier eller lottbrev. I sammanhang med sålunda lämnat medgivande borde föreskrivas tid, inom vilken aktiebrev eller lottbrev skulle för stämpelbeläggning insändas till styrelsen, och borde stadgande om ansvar för åsidosättande av vad sålunda i ena eller andra avseendet bleve föreskrivet införas i stämpelförordningen.

Statskontoret förklarade sig i utlatande den 28 september 1916 kunna för sin del biträda generalpoststyrelsens förslag; dock med den erinran, att föreskrift borde meddelas, att det skulle tillkomma generalpoststyrelsen att ej mindre bestämma den tid, inom vilken aktiebrev eller lottbrev skulle hos styrelsen företes för stämpelbeläggning, ännu även övervaka, att i den mån, stämpling ägde rum, däremot svarande del av inbetalda eller deponerade medel ofördröjligen bleve omförd till statsmedlen.

Slutligen avgav patent- och registreringsverket den 14 februari 1917 utlåtande. Ämbetsverket uttalade däri, bland annat, att de föreslagna åtgärderna visserligen torde vara ägnade att avhjälpa de av bankföreningen påpekade svårigheter, som enligt gällande bestämmelser kunde uppstå vid aktieemissioner, men att, så länge någon lagstadgad skyldighet att inom viss tid utgiva aktiebrev icke funnes, förhållandena i sin helhet ej kunde på ett tillfredsställande sätt ordnas. Även om, på sätt föreslagits, stämpelbelopp blivit antingen i penningar eller i depositionsbevis hos generalpoststyrelsen nedsatt, kunde det inträffa, att vederbörande aldrig utfärdade aktiebrev. För att framtvunga detta hade föreslagits, att anmälan om stämpling av aktier skulle ske hos generalpoststyrelsen inom viss tid med ansvarspåföljd för uraktlåtenhet härav; och skulle enligt statskontorets förslag det tillkomma generalpoststyrelsen att bestämma denna tid. Att i flertalet fall det åsyftade målet härigenom skulle nås, ville patent- och registreringsverket icke förneka. Huru emellertid den tidpunkt, från vilken nämnda tidsfrist borde löpa, skulle bestämmas, därom hade ämbetsverken icke yttrat sig. Enligt patent- och registreringsverkets åsikt borde denna tidpunkt ställas i bestämd relation till vissa stadganden i aktiebolagslagen. Med en utan hänsyn härtill fastställd tidsfrist kunde fall inträffa, då vederbörande vid fristens utgång icke ens finge utgiva aktiebrev. En straffbestämmelse för underlåten anmälan kunde därför icke göras ovillkorlig. Patent- och registreringsverket hölle för sin del före, att det lämpligaste sättet att tillgodose såväl det allmänna som det enskilda intresset vore, att i aktiebolagslagen infördes ett stadgande om skyldighet för

aktiebolag att under vissa i lagen angivna förutsättningar inom viss tid utgiva aktiebrev jämte sträng ansvarspåföljd för uraktlåtenhet härutinnan. Härigenom bleve varje bestämmelse om stämpelbeläggning av promesser och interimisbevis överflödig.

En ledamot av patent- och registreringsverket anmälde emellertid sin reservation mot ämbetsverkets utlåtande under framhållande av, att han ansåge, att författningsändringar i vidare mån, än vad generalpoststyrelsen och statskontoret föreslagit i stämpelförordningen, icke borde ifrågasättas för ordnande av förevarande angelägenhet.

Då ärendet den 9 mars 1917 förekom till behandling i statsrådet, framhöll dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten de skäl, som talade för, att promesserna borde uteslutas ur förteckningen över stämpelpfiktiga handlingar och ersättas med interimisbevis och interimiskvitto, varefter departementschefen vidare anförde:

»Oavsett de skäl, som sålunda angivits för att ur stämpelförordningen helt utesluta promesserna, hava, vad 27 § angår, särskilda grunder föranlett deras undantagande från denna paragrafs speciella stadganden. Då dessa grunder jämväl äga sin giltighet beträffande interimisbevisen och interimiskvittona, vilka nu föreslagits skola träda i promessernas ställe, tillåter jag mig något beröra denna fråga. Den i 27 § stämpelförordningen stadgade skyldighet att låta stämpling av aktiebrev, lottbrev, promesser m. fl. handlingar av likartad natur alltid verkställas genom generalpoststyrelsens försorg har, vad beträffar promesser, visat sig i praktiken medföra så gott som oöverstigliga svårigheter. Promesser, likasom interimisbevis, kunna icke på förhand stämpelbeläggas eller åsättas stämpelingsbevis, avseende visst belopp, enär det icke blir känt, huru de skola stämpelbeläggas, förr än just vid det tillfälle, då de skola utgivas, d. v. s. sedan aktie- eller lottägaren verkställt betalning; det ligger nämligen i hans makt att inom vissa gränser i en eller flera omgångar betala större eller mindre del av det belopp, han skall erlægga för aktien eller lotten. Den apparat, varmed stämpling hos generalpoststyrelsen verkställs, är icke anordnad för stämpling av enstaka handlingar, utan kan med fördel användas endast för stämpling på en gång av ett större antal handlingar, vilka alla skola åsättas stämpel till samma belopp. Genom dessa förhållanden hava stora svårigheter uppstått såväl för de avgiftspflichtiga bolagen som för generalpoststyrelsen, och förslag hava framställts om ändrade bestämmelser, åsyftande en mera lämplig ordning för ifrågavarande stämpelings verkställande. Då emellertid dessa förslag ännu icke kunnat underkastas tillräckligt noggrann prövning och det är av vikt, att de

övriga förslag till ändringar i stämpelförordningen, som jag nyss berört, så snart ske kan överlämnas till riksdagens prövning, böra åtminstone redan nu promesserna avskiljas från den grupp av handlingar, som skola stämplas i den i 27 § angivna ordning, fränsett de skäl, som eljes, enligt vad ovan sagts, tala för deras uteslutande ur förordningen i allmänhet. Härigenom torde den mest påtagliga olägenheten av nu gällande bestämmelser kunna på ett enkelt sätt avlägsnas, utan att någon nämnvärd fara för beskattningsbestämmelsernas kringgående torde behöva uppstå. Jag föreställer mig nämligen, att då generalpoststyrelsens åliggande att ombesörja aktie- och lottbrevens stämpling fortfarande bibehålles och nämnda styrelse har att fastställa det belopp, med vilket stämpel skall utgöras, generalpoststyrelsen icke torde medgiva något avdrag vid stämpelberäkningen för stämpelbeläggning å interimisbevis eller interimiskvitto, utan att hava förvissat sig om, att dylik beläggning i verkligheten ägt rum. Det ligger i sakens natur, att då i förordningen interimisbevis och interimiskvitton träda i promessernas ställe, 27 § ej heller bör omfatta dem; vad nyss sagts om de med där stadgade förfarande förbundna olägenheter i fråga om promesserna, äger sin fulla giltighet även beträffande nämnda andra handlingar.»

Sedan inom bevillningsutskottet, dit propositionen remitterats, ifrågasatts viss ändring av Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del, inhämtades i vederbörlig ordning yttrande från generalpoststyrelsen, som däri förmenade, att viss olägenhet kunde tänkas uppstå, därest det förslag till lösande av frågan om stämpelbeläggning av interimisbevis, som innefattades i Kungl. Maj:ts proposition, bleve genomfört. I anslutning härtill anförde styrelsen: »Enligt den avfattning, stämpelförordningens 8 och 27 §§ fått i detta förslag, skulle utgivare av aktiebrev själv äga stämpelbelägga interimisbevis (interimiskvitto), vilken stämpelbeläggning skulle gälla även för det aktiebrev (lottbrev etc.), mot vilket interimisbeviset sedermera utbyttes. Detta förfaringsätt skulle i de sannolikt mycket ofta förekommande fall, då interimisbevisen utbytas mot aktiebrev, lydande å samma belopp som bevisen, innebära, att de belopp, varmed stämpel skulle utgöras å sagda aktiebrev, bleve helt undandragna generalpoststyrelsens prövning och sålunda icke bleve av generalpoststyrelsen fastställda på sätt i stämpelförordningens 27 § föreskrives, alldenstund, enligt förordningens 8 §, vederbörande bolags styrelse är berättigad att själv förse aktiebrev med påskrift om anledningen därtill, att desamma ej försetts med stämpel. Endast i de fall, då aktiebrev komme att lyda på högre belopp

än interimisbevisen och fördenskull finge beläggas med fyllnadsstämpel, skulle stämpelbeloppet komma att fastställas av generalpoststyrelsen. I dylika fall kunde emellertid en del olägenheter tänkas uppstå för aktieutgivarna. Generalpoststyrelsen torde nämligen för att kunna medgiva avdrag vid stämpelberäkningen böra kontrollera stämpelbeläggningsen å de interimisbevis, mot vilka aktiebrev skulle utbytas. För detta ändamål måste interimisbevisen företes hos generalpoststyrelsen i samband med aktiebrevens ingivande för stämpelbeläggningsen. Vid större aktieemissioner torde det bliva förenat med kanske ej så oväsentliga svårigheter för bolaget att insamla samtliga interimisbevis, därvid, då aktiebrev ej finge omedelbart lämnas i utbyte, särskilda erkännanden å interimisbevisens återställande förmodligen finge lämnas i utbyte. Härtill komme, att granskningen hos generalpoststyrelsen av stämpelbeläggningsen å stora poster interimisbevis av olika valörer och hänförande sig till skilda inbetalningsterminer givetvis bleve förenad med tidsutdräkt. Vid nu anförda förhållanden anser generalpoststyrelsen sig icke kunna förorda, att aktieutgivare berättigas att själv stämpelbelägga interimisbevis, utan skulle styrelsen för sin del vilja föreslå, att de bestämmelser i stämpelförordningen, som gälla interimisbevis (interimiskvitto), finge ungefärligen följande innehåll:

Utgivare av aktiebrev (lottbrev etc.), vilken ännade utfärda interimisbevis (interimiskvitto) å samtliga i viss emission ingående aktier eller del därav, skulle hava att hos generalpoststyrelsen skriftligen göra anmälen i ärendet med bifogande av uppgift å det sammanlagda aktiebelopp. beträffande vilket interimisbevis skulle utfärdas. Generalpoststyrelsen hade därefter att fastställa det belopp, varmed stämpel skulle utgöras, och, sedan det erforderliga beloppet blivit inbetalt till styrelsen, meddela tillstånd till utfärdande av interimisbevis, vilka sålunda icke skulle i något fall behöva beläggas med stämpel. Vederbörande bolagsstyrelse hade att med angivande av datum å generalpoststyrelsens beslut i ärendet förse interimisbevis med anteckning om, att tillstånd till interimisbevisens utsläppande erhållits. Den, som av generalpoststyrelsen meddelats tillstånd av nyssnämnda slag, skulle vara skyldig att, inom två månader efter det full betalning för tecknad aktie skolat erläggas, till generalpoststyrelsen för stämpelbeläggningsen avlämna samtliga de aktiebrev, som svarade mot de på grund av tillståndet utfärdade interimisbevisen. Skulle avlämnandet av aktiebrev icke ske inom fastställd tid, borde på generalpoststyrelsen ankomma att förelägga den försumlige att, vid äventyr av lämpligt vite, inom av styrelsen fastställd tid inkomma med aktiebrev, ävensom att, i

förekommande fall, ålägga den försumlige att utgiva vite, som föresuttit.»

I skrivelsen den 5 juni 1917 anförde riksdagen: »Generalpoststyrelsens ovannämnda utlåtande har synts riksdagen ådagalägga, att den av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagna anordningen beträffande stämpelbeläggning av interimsbevis icke är i allo tillfredsställande. Då föredragande chefen för finansdepartementet emellertid uttryckligen be-tecknat nämnda anordning såsom en provisorisk lösning av frågan, torde riksdagen kunna uttala sin förvisning därom, att Eders Kungl. Maj:t skall, efter verkställd ytterligare utredning i ämnet, till nästkommande års riksdag avlåta förslag till de ändringar i vad som nu föreslagits, till vilka utredningen kan giva anledning.»

Sedan statskontoret uti sitt nu infortrade utlåtande redogjort för frågans läge, yttrar statskontoret vidare: »För egen del får statskontoret anföras, att de av generalpoststyrelsen framhållna olägenheterna vid den enligt nu gällande bestämmelser utgivare av aktiebrev med-givna rätt att själva stämpelbelägga interimsbevisen, särskilt svårigheten att kontrollera att behörig sådan stämpelbeläggning ägt rum, synas vara av den beskaffenhet, att annan utväg för undvikande av de svårigheter, som voro förenade med det förutvarande sättet för stämpelbeläggning av promesser eller interimsbevis, torde böra anlitas. I sådant avseende har generalpoststyrelsen, såsom ovan erinrats, redan den 29 februari 1916 framlagt förslag till bestämmelser, vilka statskontoret i ett föregående underdånigt utlåtande i ärendet förklarar sig kunna biträda. Det av styrelsen i dess ovanberörda yttrande till bevillningsutskottet avgivna förslaget är till sina huvudgrunder överensstämmande med det föregående. De båda förslagen skilja sig dock därutinnan, att enligt det förra det syntes vara avsett, att vederbörande aktieutgivare skulle äga rätt att välja mellan den i de ifrågasatta bestämmelserna angivna utvägen att i förväg inbetala stämpelbeloppet för de interimsbevisen motsvarande aktiebrev och det i § 27 förut föreskrivna sättet att låta stämpelbelägga själva interimsbevisen hos generalpoststyrelsen, under det att föreskrifterna i det senare förslaget äro avsedda att tillämpas utan någon sådan valfrihet och stämpelbeläggning av interimsbevis sålunda icke vidare förekomma. Dessutom har det i det senare förslaget, dels i enlighet med vad statskontoret i sitt ovanberörda utlåtande därom erinrat, stadgats viss tid — två månader efter det full betalning för tecknad aktie skolat erläggas — inom vilken aktiebrev skola för stämpelbeläggning avlämnas till generalpoststyrelsen, dels ock inrymts rätt för styrelsen att förelägga och utdöma

vite för försummelse härutinnan. Då det måste anses såsom en avgjord fördel, att interimisbevisen icke under några omständigheter behöva stämpelbeläggas, och statskontoret icke i övrigt har något att erinra mot de i det senare förslaget gjorda tilläggen, finner sig statskontoret fortfarande böra biträda den av generalpoststyrelsen intagna ståndpunkten i frågan. Endast i fråga om det föreslagna bemyndigandet för styrelsen att, sedan erforderligt stämpelbelopp blivit inbetalt, 'meddela tillstånd till utfärdande av interimisbevis' vill statskontoret erinra, att då rätten till utfärdande av sådant bevis grundar sig på en bestämmelse i allmän lag — § 27 i aktiebolagslagen — och denna rätt således icke kan göras beroende av medgivande från någon myndighet, den av styrelsen utfärdade handlingen icke bör avse tillstånd till utgivande av interimisbevis utan allenast bevis om, att behörig betalning för den stämpel, som belöper på de interimisbevisen motsvarande aktier, blivit erlagd, varefter vederbörande skola äga att, efter anteckning å interimisbevisen om styrelsens erkännande av den erlagda betalningen och datum härför, utsläppa desamma.

Såsom ovan erinrats, har patent- och registreringsverket, med utgångspunkt från svårigheten att, då någon viss tid, inom vilken aktiebrev skola utfärdas, icke är stadgad, framtvinga deras ingivande till generalpoststyrelsen, till rådande av bot på denna olägenhet framlagt förslag till bestämmelse i aktiebolagslagen om sådan tid samt till åtskilliga andra härav föranledda ändringar i samma lag. Beträffande detta förslag vill statskontoret framhålla, att, om än dess utgångspunkt må vara teoretiskt riktig, det likväl, såsom även i patent- och registreringsverkets utlåtande antydes, ytterst sällan torde förekomma fall, där icke de av generalpoststyrelsen föreslagna bestämmelserna om aktiernas ingivande till styrelsen skola visat sig fullt effektiva och att således patent- och registreringsverkets förslag ur nu ifrågavarande synpunkt icke torde kunna anses betingat av något praktiskt behov. För övrigt bör märkas, att de av sistnämnda ämbetsverk föreslagna lagändringarne givetvis icke kunna bedömas enbart med hänsyn till stämpelfrågan utan först och främst måste betraktas såsom ett led i aktiebolagslagstiftningen. Om och i vad mån ämbetsverkets förslag, sett ur sistnämnda synpunkt, lämpligen kan och bör låta sig genomföras, därom är statskontoret icke i tillfälle att uttala något omdöme. Under alla omständigheter synes frågan härom behöva göras till föremål för utredning.

Då statskontoret sålunda anser, att generalpoststyrelsens senare förslag till bestämmelse i § 27 av stämpelförordningen för närvarande

bör kunna godtagas, vill statskontoret erinra om de ändringar i övrigt i nämnda förordning, som synas böra bli en följd härav.»

I statskontorets utlåtande påpekas därefter vissa av generalpoststyrelsens förslag föranledda ändringar i andra delar av stämpelförordningen, vilka ändringar emellertid äro av rent redaktionell natur och för vilka icke torde i detta sammanhang behöva närmare redogöras.

Det av generalpoststyrelsen framlagda och av statskontoret biträdda förslaget synes mig innebära en tillfredsställande lösning av förevarande fråga. Jag har därför låtit inom finansdepartementet upprätta förslag till bestämmelser i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med generalpoststyrelsens hemställan. I anledning av vad statskontoret därom erinrat, har emellertid därvid åt 27 § givits en något annan avfattning än vad generalpoststyrelsen föreslagit, varjämte jag ansett det lämpligast, att domstol prövar frågan, huruvida vite för underlåtenhet att avlämna aktiebrev för stämpelbeläggning bör föreläggas eller utdömas. Under rubrikerna aktiebrev och lottbrev ha uteslutits de stycken, som handla om stämpelbeläggning av interimisbevis och interimiskvitton, varjämte under rubrikerna interimisbevis och interimiskvitton upptagits hänvisning till 27 §. I 20 § har 2 mom. uteslutits såsom överflödigt, i följd varav även redaktionella ändringar måst vidtagas i 21 och 36 §§, som innehålla hänvisningar till 20 §. Slutligen ha i 47 § införts ansvarsbestämmelser, för vilkas innehåll icke torde erfordras särskild redogörelse.

Departements-  
chefen.

### *Räntestämpeln å sparkasse- och därmed likartade räkningar.*

Vid 1917 års riksdag beslöts en omläggning av den förutvarande kapitalstämpeln å vissa bankräkningar till en räntestämpel. Därvid utsträcktes stämpelskyldigheten jämväl till vissa bankräkningar, vilka förut icke drabbats av stämpel, däribland sparkasseräkning eller därmed likartad räkning hos bank, annan kreditinrättning, sparbank eller bankir. Beträffande sådan räkning stadgades, att den skulle draga en stämpel av 10 öre för varje fulla 10 kronor av räntebeloppet; dock att frihet från stämpel finge äga rum, om beloppet av den ränta, som under ett kalenderår tillgodofördes insättare, vare sig medlen inestätt hela året eller blott en del därav, icke uppginge till, i fråga om medel, som inestode i sparbank, 100 kronor och, i fråga om medel, som inestode å sparkasseräkning hos bank, annan kreditinrättning eller bankir, 50 kronor.

Då 1917 års riksdag genom skrivelsen den 5 juni 1917 meddelade sitt beslut i denna del, anförde riksdagen tillika: »Vid behandlingen av frågan om räntestämpeln har inom riksdagen uttalats önskvärdheten därav, att insättningar å sparkasseräkning i sådan centralkassa för jordbrukskredit, som omtalas i lagen den 18 juni 1915, innefattande vissa bestämmelser om centralkassar för jordbrukskredit, ävensom insättningar å liknande räkning i andra kooperativa kassar icke måtte drabbas av räntestämpel i större utsträckning än insättningar i sparbank. Riksdagen, som icke varit i tillfälle att underkasta detta spörsmål den närmare undersökning, det säkerligen tarvar, har emellertid ansett sig böra hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville taga frågan i övervägande och, om förhållandena därtill föranleda, förelägga riksdagen förslag till särskilda bestämmelser i ämnet.»

Statskontoret anför uti sitt utlåtande:

»Beträffande förevarande fråga torde först böra erinras därom, att någon uttrycklig rätt för ekonomiska föreningar i allmänhet, vartill de av riksdagen omförmälda kooperativa kassar äro att hänföra, att bedriva inlåningsrörelse på sparkasseräkning icke är i lagen angående sådana föreningar den 22 juni 1911 medgiven. Vid antagande av nu gällande lag om bankrörelse yttrade emellertid 1911 års riksdag beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag, att med bankrörelse skulle förstås sådan verksamhet, i vilken inginge inlåning på räkning, som av bank allmänligen begagnades, att härigenom skulle förbjudas, bland annat, den sparkasserörelse, som av kooperativa föreningar öppnats i skilda delar av landet, även så vitt denna rörelse avsåge inlåning från egna medlemmar. Någon anledning att vidtaga åtgärder, varigenom dylik rörelse skulle komma att hämmas, syntes riksdagen icke förefinnas. Nyttan och betydelsen av berörda verksamhet torde nämligen icke kunna förnekas. Riksdagen beslöt därför, att den i banklagen avsedda inlåningsrörelse skulle avse inlåning från allmänheten. På grund härav anse sig de ekonomiska föreningarna oförhindrade att allt fortfarande bedriva sparkasserörelse för egna medlemmar; och förekommer sådan rörelse, enligt vad statskontoret har sig bekant, i ganska stor omfattning.

I avseende å de särskilda slag av ekonomiska föreningar, som benämnas jordbrukskassa och centralkassa för jordbrukskredit, förekommer, vad den förstnämnda beträffar, ej heller något uttryckligt stadgande om rätt för kassan att driva nu ifrågakvarande rörelse, men i § 10 mom. 4 av nämnda kungörelsen angående godkännande från det allmännas sida av vissa jordbrukskassar den 18 juni 1915 förutsattes i



bestämmelserna om disposition av årsvinsten, att kassan under året drivit sparkasserörelse; och vidkommande centralkassorna är i § 2 av lagen angående sådana kassor den 18 juni 1915 stadgat, att Konungen kan giva kassan tillstånd att från allmänheten mottaga insättningar å sparkasseräkning.

Beträffande frågan om och i vad mån sparkasseräkningarna i ovan angivna föreningar och kassor äro underkastade den nya räntestämpeln, är det, vad jordbrukskassorna och centralkassorna vidkommer, med hänsyn till deras ändamål tydligt, att de äro sådana kreditinrättningar, som avses i bestämmelsen under rubriken »sparkasseräkning» i stämpelförordningen. I fråga om övriga ekonomiska föreningar däremot lärer det — då i lagen den 22 juni 1911 deras ändamål anges vara att främja medlemmarnas ekonomiska intresse genom att anskaffa livsmedel åt medlemmarna eller avsätta alster av medlemmarnas verksamhet eller bereda bostäder åt medlemmarna eller anskaffa lån åt medlemmarna eller idka annan ekonomisk verksamhet — kunna råda en viss tvekan, huruvida en särskild förenings ändamål är sådant, att föreningen kan betecknas såsom kreditinrättning. Av riksdagens först här ovan återgivna uttalande i nu förevarande fråga lärer emellertid få anses framgå, att riksdagens avsikt varit, att samtliga ekonomiska föreningar, som driva sparkasserörelse, skola vara underkastade bestämmelsen om räntestämpel och otvivelaktigt synes även vara, att en sådan tolkning av stadgandet står i god överensstämmelse med ändamålet med räntestämpelns införande — att på möjligast effektiva sätt med stämpelbeskattning träffa det uppsamlade kapitalet. Statskontoret har också i ett särskilt fall vid lämnande av begärd upplysning jämlikt nädiga förordningen den 22 juni 1911, huruvida och på vad sätt stämpelbeläggning skulle äga rum vid sparkasseräkning hos en förening, beträffande vilken det kunde anses tvivelaktigt, om den vore en kreditinrättning, förklarar, att räntestämpel skulle utgå såsom för sparkasseräkning hos bank, annan kreditinrättning eller bankir.

Vidkommande den grund, efter vilken stämpeln skall beräknas, kan densamma med bestämmelsens nuvarande formulering icke vara annan än den av statskontoret i ovanberörda särskilda fall angivna, det vill säga den, där ett belopp av högst 50 kronor är stämpelfritt. Såsom sparbank kan nämligen en ekonomisk förening under inga omständigheter betraktas. Riksdagen har nu uttalat sig för att insättningar å sparkasseräkning i ifrågavarande föreningar och kassor icke må drabbas av räntestämpel i större utsträckning än insättningar i sparbank. Denna riksdagens åsikt synes hava goda skäl för sig. De

ändamål, som nämnda sammanslutningar avse att befrämja, måste anses behjärtansvärda, och riksdagen har också förut, såsom ovan erinrats, framhållit, att nyttan och betydelsen av deras verksamhet icke torde kunna förnekas. Med hänsyn härtill och då givetvis en lättnad i villkoren för den av dem bedrivna sparkasserörelsen i sin mån bidrager till att befrämja deras ändamål, vill statskontoret för sin del tillstyrka, att den av riksdagen förordade förmånen i avseende å räntestämpeln varder de ekonomiska föreningarna och kassorna beredd. Något nämnvärt inflytande å beloppet av statsverkets inkomst av denna stämpel torde en sådan åtgärd icke komma att utöva. I det vid Eders Kungl. Maj:ts proposition i ämnet den 9 mars 1917 fogade statsrådsprotokollet över finansärenden samma dag beräknas statsverkets merinkomst av kapitalstämpels omläggning till räntestämpel till i runt tal 800,000 kronor. I detta belopp ingår emellertid endast avkastningen från solidariska banker, aktiebanker och sparbanker och det angives uttryckligen, att hänsyn icke kunnat tagas till räntor å medel, innesående hos enskilda bankirer och dylikt. Räntestämpel, härflytande från ekonomiska föreningar och kassor, är således ej heller medräknad i nämnda belopp. Vid sådant förhållande och då frågan endast rör sig om att göra belopp mellan 50 och 100 kronor stämpelfria, lärur synpunkten av ifrågavarande stämpeltitels avkastning någon tvekan icke kunna råda beträffande lämpligheten av att genomföra den ifrågasatta åtgärden. Härför erfordras emellertid, såsom framgår av vad statskontoret här ovan anfört angående den hittills tillämpade tolkningen av bestämmelsen i ämnet, ändring i detta stadgande. Genom den formulering av detsamma, som statskontoret här nedan föreslår, vinnes jämväl den fördelen, att all osäkerhet undanröjes beträffande frågan, huruvida en viss ekonomisk förening är underkastad stämpelpfikt eller icke.

På grund av vad sålunda anförts, får Statskontoret i underdånighet hemställa, att ifrågavarande rubrik i stämpelförordningen må erhålla följande ändrade lydelse:

Sparkasseräkning eller därmed likartad räkning hos bank, annan kreditinrättning, sparbank, bankir eller ekonomisk förening; lika med — — — i fråga om medel, som inneså i sparbank, centralkassa för jordbrukskredit, jordbrukskassa eller annan ekonomisk förening, 100 kronor — — — bankir, 50 kronor.»

Departement.  
chefen.

Samma skäl, som i fråga om medel, vilka inneså i sparbank, föranlett frihet från räntestämpel, därest räntebeloppet icke uppgår till 100 kronor, synas mig även tala för att motsvarande förnån bör få tillgodonjutas ifråga om insättningar å dylik räkning hos centralkassa för

jordbrukskredit, jordbrukskassa eller annan ekonomisk förening. Någon vidare utredning eller motivering, utöver vad statskontorets utlåtande innehåller, lärer härutinnan icke erfordras. Emellertid bör i detta sammanhang erinras, att enligt 2 § i lagen den 18 juni 1915, innefattande vissa bestämmelser om centralkassor för jordbrukskredit, kan dylik centralkassa erhålla tillstånd att från allmänheten mottaga insättningar, förutom å sparkasseräkning, jämväl å viss eller vissa andra bankmässiga räkningar av beskaffenhet att icke medföra skyldighet att vid anfordran återbetala insatt belopp. Vid sådant förhållande kan det med hänsyn till ordalagen i riksdagens skrivelse ifrågasättas, huruvida icke den föreslagna stämpelfriheten bör beträffande insättningar hos dylik kassa uttryckligen begränsas att avse allenast sparkasserörelse. Emellertid torde samma skäl, som tala för en stämpelfrihet i fråga om insättningar å sparkasseräkning hos centralkassa för jordbrukskredit, jämväl kunna åberopas beträffande insättningar å annan räkning, som kan anses vara därmed likartad. Den av statskontoret föreslagna avfattningen av ifrågavarande stadgande synes mig därför bäst överensstämma med syftmålet i riksdagens ifrågavarande skrivelse. Förslaget torde förutsätta, att 54 och 55 §§, för undvikande av missförstånd, uttryckligen angivas avse jämväl ekonomiska föreningar.

Med hänsyn till den ringa minskning av statsverkets inkomster, som genom en ändring i nu angiven riktning kan vara att emotse, lärer någon förändrad beräkning av sagda inkomster icke behöva vidtagas.

#### *Kontrollen över fullgörande av skyldigheten att söka lagfart.*

I riksdagens ovanberörda skrivelse begärdes vidare utredning angående huruvida genom äventyr av höjd stämpelavgift eller annan verksam påföljd rådande missförhållanden i avseende å underlåtenhet att söka lagfart å fast egendom inom i lag föreskrivna tider kunde avhjälpas.

Enligt förordningen den 19 november 1914 i dess ursprungliga lydelse skulle avhandling om köp, byte och gåva av fast egendom ävensom fideikommissbrev och testamente om sådan egendom, då dylik avhandling företeddes för lagfart, förses med stämpel av 60 öre för varje fulla 100 kronor av egendomens värde; dock att köpe- eller bytesavhandling, på grund av vilken lagfart söktes för aktiebolag, som icke dreve bankrörelse, skulle beläggas med en stämpelavgift av 1 krona 20 öre för varje fulla 100 kronor av egendomens värde. Genom beslut

av 1917 års riksdag har stämpelavgiften höjts till respektive 1 krona och 2 kronor för varje fullt 100-tal kronor av egendomens värde, varjämte meddelats dels särskilda bestämmelser rörande vissa fall, där fastighetens värde ej överstiger 8,000 kronor, dels ock i övrigt något ändrade stadganden rörande stämpelavgiften vid lagfart å fång för bolag.

I sin skrivelse den 5 juni 1917 har riksdagen, jämte det den lämnat meddelande om sitt beslut i ovannämnda avseenden, vidare anført: »Vid behandling av frågan om lagfartsstämpel har inom riksdagen erinrats om den i 2 § av förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom förekommande bestämmelsen, enligt vilken i regel lagfart skall sökas å landet sist vid det lagtima ting, som infaller näst efter sex månader, och i stad inom tre månader, sedan fångets skedde. Beträffande tillämpningen av denna bestämmelse har påpekats, hurusom det ofta förekommer, att lagfart icke sökes inom laga tid. Det ville således synas, som om den i 3 § av nämnda förordning stadgade vitespåföljden för försummelse i berörda hänseende icke vore tillfyllest. Å andra sidan har framhållits, att fall kunna förekomma, då skälig anledning finnes till uppskov med lagfarts sökande. I anslutning till vad sålunda inom riksdagen anförts och då det syntes kunna befaras, att en höjd lagfartsstämpel kan bliva en ytterligare anledning till uppskov, har riksdagen velat fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på det anmärkta förhållandet, vilket icke saknar betydelse ur fiskalisk synpunkt. Riksdagen anhåller sålunda här nedan, att Eders Kungl. Maj:t måtte, med beaktande av de omständigheter, som må utgöra skälig anledning till uppskov med sökande av lagfart, låta verkställa utredning av frågan, huruvida genom höjd stämpelavgift eller annan verksam påföljd förberörda missförhållande må kunna avhjälpas.»

Till en början må erinras om, att redan 1906 års riksdag haft sin uppmärksamhet riktad å förevarande angelägenhet. I en till nämnda riksdag avlåten proposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga vissa ändringar i då gällande förordning angående stämpelavgiften, avseende bland annat, dels en höjning av lagfartsstämpeln, dels ock att under rubriken »köp av fast egendom» skulle införas en bestämmelse, så lydande: »Sökes på grund av köpeavhandling lagfart senare, än efter lag bort ske, skall avhandlingen förses med stämpel till dubbla beloppet av vad nyss för varje fall är stadgat.»

Till stöd för detta förslag anförde dåvarande departementschefen till statsrådsprotokollet över finansärenden den 18 april 1906 hurusom det vore av vikt, att lagens stadgande angående fullgörande av skyldig-

heten att söka lagfart efterlevdes, samt att detta utan rubbning i gällande förordning om lagfart i ganska väsentlig mån torde kunna vinnas genom att i det fall, att fångeshandlingen för lagfart företeddes först efter föreskriven tid, höja beloppet av den stämpel, varmed handlingen eljest vid ansökning om lagfart skulle förses.

Kungl. Maj:ts proposition vann emellertid i ovanberörda delar icke riksdagens bifall. I skrivelse den 23 maj 1906 yttrade riksdagen i fråga om den ifrågasatta höjningen av lagfartsstämpeln, bland annat, att det redan då torde icke sällan förekomma, att utvägar av varje-handa slag anlätades för att undandraga statskassan densamma rätteligen tillkommande stämpelavgift. Skulle en höjning vidtagas, funnes grundad anledning befara, att dylika missbruk skulle än ytterligare tilltaga. Rörande den i propositionen föreslagna påföljd för det fall, att lagfart ej söktes inom behörig tid, anförde riksdagen vidare:

»Beträffande ifrågavarande förslag vill riksdagen till en början erinra, att i förordningen om lagfart och börd av jord på landet den 13 juni 1800 fanns intaget ett stadgande, som erbjöd stora likheter med den nu föreslagna bestämmelsen. I nämnda förordning föreskrevs nämligen, att den, som försummade att inom viss tid söka lagfart, skulle böta så mycket, som svarade emot värdet av det stämplade papper, varmed köpebrevet borde förses. Denna bestämmelse, som upphävdes först genom införandet av nu gällande lagfartslag, visade sig emellertid olämplig icke allenast därigenom, att påföljden av försummad lagfartsansökan kom att stå i relation till värdet av det fång, som skulle lagfaras, och sålunda icke bestämdes efter graden av den felandes försummelse, utan även därutinnan, att fastighetsägaren, när försummelse en gång skett, av fruktan för bötesstraffet frestades att så länge som möjligt avhålla sig från att söka lagfart. Samma anmärkningar lära ock med fog kunna göras mot Eders Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag. Det torde vidare ur rent principiell synpunkt icke vara lämpligt att söka göra ett civilrättsligt stadgande, sådant som föreskriften om skyldigheten att söka lagfart, effektivt genom påläggande av särskild beskattning, varom erforderliga bestämmelser skulle intagas i stämpelförordningen. Härtill kommer, att, såsom för övrigt ock i statsrådsprotokollet framhålles, det föreslagna stadgandet icke skulle äga tillämpning å de fall, då särskild lagfartsstämpel icke ifrågakommer, eller vid ansökan om lagfart på grund av giftorätt, arv eller skifte av bolags samfällda gods; och det får icke förglömmas, att försummelse i fråga om lagfartsansökningar måhända oftast förekomma vid fång, grundade på giftorätt eller arv. Slutligen skulle ock den menliga

påföljd kunna inträffa, att en köpare, om hans fångesmän uraktlåtit att inom föreskriven tid söka lagfart, bleve, utan att någon försummelse låge honom till last, betungad med ej blott dubbel, utan i många fall till och med flerdubbel stämpelskatt. På grund av vad sålunda anförts och då, enligt vad riksdagen inhämtat, lagberedningen i sammanhang med utarbetande av förslag till förändrade bestämmelser angående lagfart å fång till fast egendom ägnat nu förevarande fråga särskild uppmärksamhet, har riksdagen ansett sig böra avslå Eders Kungl. Maj:ts förslag jämväl i vad det avser förhöjd stämpelskatt vid försummad lagfartsansökning.»

I sitt ovanberörda underdåniga utlåtande lämnar statskontoret en redogörelse för frågans tidigare behandling, varefter statskontoret i huvudsak anför följande: Statskontoret delade en av 1909 års stämpelbeskattningskommitté uttalad åsikt, att underlåtenhet att inom behörig tid söka lagfart knappast torde förekomma i någon större utsträckning. En tillförlitlig utredning i denna fråga torde dock icke vara möjlig att åstadkomma. Beträffande den av riksdagen uttalade farhågan, att den beslutade förhöjningen av lagfartsstämpeln skulle komma att förorsaka en ökning av underlåtenheten att i tid söka lagfart, vore det visserligen icke uteslutet, att så kunde komma att ske, men statskontoret hölle dock före, att denna ökning icke torde få någon större omfattning och icke heller komme att något mera avsevärt öva inverkan på det finansiella resultatet av stämpeluppbörden. Härav följde emellertid icke, att ej lagfartsförsummelserna måste betraktas såsom ett missförhållande både ur statsfinansiell och ordningssynpunkt; och all anledning syntes föreligga till vidtagande av åtgärder för att i största möjliga mån och med minsta tidsutdräkt framtvinga de försummade lagfartsansökningarna. Detta borde emellertid icke ske genom en förhöjning av lagfartsstämpeln. De skäl, som av 1906 års riksdag anfördes till stöd för avslaget å den då föreliggande framställningen, syntes statskontoret fortfarande äga full giltighet. Särskilt ville statskontoret framhålla, att då ifrågavarande stämpelavgift vore en skatt på omsättningen, det måste anses vara principiellt oriktigt att använda densamma på ett sätt, som, om det än till formen vore en beskattning, likväl i realiteten utgjorde ett straff. Ansåge man nödvändigt att vidtaga särskilda åtgärder till förekommande av försummelsen, vore det givetvis riktigare att, såsom i förordningen den 13 juni 1800, uttryckligen stadga viss straffpåföljd för densamma.

I anslutning härtill anförde statskontoret vidare: »Statskontoret håller emellertid före, att försummelserna på ifrågavarande

område icke äro av den betydighet, vare sig beträffande antalet eller stämpeluppbördens resultat, att de påkalla några sådana åtgärder. I stadgandet i § 3 av lagfartsförordningen, att rätten äger på framställning av allmänna åklagaren eller av den, vars rätt är beroende därpå, att lagfarten sker, genom vite tillhålla den försunlige att fullgöra sitt åliggande, har man nämligen, enligt statskontorets mening, ett rättsmedel, som, rätt handhaft, lärer vara fullt tillräckligt för att inom rimlig tid framtinga lagfartsansökningarna. Inom riksdagen har visserligen, under erinran om de ofta förekommande lagfartsförsummelserna, framhållits, hurusom det således ville synas, som om berörda stadgande icke vore tillfyllest. Givetvis är detta riktigt, om man såsom stadgandets ändamål uppställer förekommandet av försummelsen. Men då huvudändamålet tydligen icke är detta utan, såsom ovan antytts, framtingandet av lagfartsansökningen, sedan försummelsen skett, torde man icke kunna säga, att stadgandet i och för sig är för detta ändamål otillräckligt. En annan sak är, att handhavandet av den befogenhet, som paragrafen inrymmer åt åklagaren och rätten, i många fall torde lämna åtskilligt övrigt att önska, och det är på denna punkt, som enligt statskontorets förmenande strävandet till en bättre sakernas ordning bör inriktas.

För närvarande torde utan överdrift kunna sägas, att på många, kanske de flesta håll ringa eller ingen uppmärksamhet av åklagaren ägnas åt ifrågavarande angelägenhet. Så vitt statskontoret har sig bekant, förfares i allmänhet så, att underrätterna vid olika tidpunkter, vanligen med åtskilliga års mellanrum, på en gång utfärda en mängd lagfartsförelägganden. Flertalet av dessa torde avse fång genom gifto rätt, arv eller testamente, varom kännedom vunnits av till rätten ingivna bouppteckningar och initiativet till dessa förelägganden torde i de flesta fall tagas av rätten själv eller dess ordförande. Fång genom köp eller gåva, där de icke röra sig om anmärkningsvärt höga belopp eller av annan anledning särskilt draga uppmärksamheten till sig, torde däremot ofta undgå dylikt föreläggande och det är att märka, att då lagfartsstämpel icke utgår vid arv och gifto rätt, staten ur synpunkten av denna stämpelinkomst endast har intresse av att lagfart å de båda förstnämnda slagen av fång samt vid testamente och fideikommissbrev äger rum.

Att det sålunda angivna förfaringssättet icke kan anses tillfredsställande är tydligt; och för att avhjälpa det rådande missförhållandet beträffande ifrågavarande angelägenhet lärer det vara nödvändigt, att närmare bestämmelser meddelas angående åklagarens övervakande av

lagfartsansökningarna. Det första villkoret för att ett effektivt sådant övervakande skall kunna äga rum är, att åklagaren erhåller kännedom om förändringarna i avseende å äganderätten till fastigheterna inom hans tjänstedistrikt. För vinnande av detta ändamål synes vederbörande mantalsskrivningsförrättare böra åläggas skyldighet att, så fort ske kan efter mantalsskrivningen, meddela åklagarne underrättelse om de fastigheter inom respektive distrikt, vilka efter senaste mantalsskrivning övergått till ny ägare. Sedan åklagaren med ledning av denna uppgift verkställt undersökningen angående tiden för fången samt huruvida lagfart å dessa sökts, skulle han vara skyldig att inom viss tid årligen till rätten göra de framställningar om lagfartsföreläggande, vartill omständigheterna kunde föranleda, eller, därest någon dylik framställning icke vore påkallad, göra anmälan härom. Genom bestämmelser i av statskontoret sålunda angiven riktning vill det synas, som om en effektiv kontroll å fullgörandet av skyldigheten att söka lagfart skulle vinnas och därigenom också varje behov av att genom straff i den ena eller andra formen söka förhindra försummelsen vara undanröjt. Vid sådant förhållande lärer lika litet hädanefter som för närvarande erfordras några bestämmelser om rätt till uppskov i vissa särskilda fall med fullgörande av skyldigheten att inom lagstadgad tid söka lagfart, då rätten icke lärer underlåta att, vid beslut i ärendet beträffande den tidsfrist, som varder vederbörande medgiven för fullgörande av hans ifrågavarande skyldighet, taga den hänsyn till möjligen förekommande uppskovsanledningar, som må vara av omständigheterna skäligen påkallad.»

*Departements-  
chefen.*

På sätt statskontoret yttrat, lärer någon tillförlitlig utredning svårigen kunna förebringas rörande den omfattning, vari underlåtenhet att inom behörig tid söka lagfart förekommer. Det torde, enligt min mening, ej vara uteslutet, att en sådan underlåtenhet förekommer i tämligen stor utsträckning. I varje fall är frågan om skärpande av kontrollen över vederbörande fastighetsägares fullgörande av deras skyldighet i förevarande avseende värd allt beaktande. Nämda fråga är nämligen av betydelse icke blott ur statsfinansiell utan även ur privaträttslig synpunkt. Dock lärer, i enlighet med vad 1906 års riksdag uttalat, frågan icke kunna eller böra lösas genom en förhöjning av stämpelavgiften vid försummelse att söka lagfart. Emellertid kan även ifrågasättas, huruvida icke en försumlig lagfartssökande borde åläggas att gälda ränta å stämpelbeloppet. Åtskilliga svårigheter torde dock möta vid tillämpning av en sådan bestämmelse, särskilt med avseende å



räntans beräkning i de fall, då fastighetens taxeringsvärde eller stämpelavgiftens procentuella storlek under tiden undergått förändringar. I detta sammanhang bör erinras, att den år 1917 beslutade förhöjningen av lagfartsstämpeln redan medfört ett slags liknande påföljd för de då försunliga lagfartssökandena. Då härtill kommer, att ett stadgande om skyldighet att gälda ränta å stämpelbeloppet icke torde bliva av någon större effektivitet, har jag ansett icke heller denna anordning böra försökas. Däremot förefaller mig den av statskontoret föreslagna utvägen vara värd beaktande. Då emellertid de åtgärder, som böra vidtagas för ett lösande av frågan annorledes än genom förhöjning av stämpelavgiften, närmast torde höra under statsrådets och chefens för justitiedepartementets föredragning, har jag till honom överlämnat avskrift i erforderliga delar av riksdagens skrivelse och statskontorets yttrande.

*Ifrågasatt beskattning av utländska lottsedlar.*

Vid 1917 års riksdag beslöts, i enlighet med av Kungl. Maj:t därom väckt förslag, att lottsedel för deltagande i lotteri, som med Kungl. Maj:ts tillstånd anordnats, skulle förses med stämpel, då lotteriet avsåge penningar, av 10 öre för varje hel krona av det belopp, varå lottsedeln lydde, och, då lotteriet avsåge andra värdeföremål, av 10 öre för varje lottsedel.

Sedan riksdagen i skrivelsen den 5 juni 1917 anmält, att riksdagen biträtt Kungl. Maj:ts förslag i nu angivna avseende, anförde riksdagen i anslutning därtill vidare: »Riksdagen har dock icke velat lämna oanmärkt, att genom bifall till förslaget den olägenheten uppstår, att utländska lotterier, som finna avsättning för sina lotter här i landet, komma i en gynnsammare ställning än inhemska. Med hänsyn till det enligt förordning den 6 augusti 1881 gällande förbud mot att avyttra lotter i, bland annat, utländska lotterier, kan någon stämpelbeläggning av utländska lottsedlar, vilka trots nämnda förbud avyttras till köpare i Sverige, uppenbarligen icke ifrågasättas. Huruvida genom någon annan beskattningsform den önskvärda likställigheten mellan utländska och inhemska lotterier i berörda hänseende må åvägbringas, har under ärendets behandling i riksdagen icke givits tillfälle att utreda. Det har emellertid synts riksdagen önskvärt, att frågan blir föremål för prövning och har riksdagen därför velat fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på densamma.»

Statskontoret anför i sitt utlåtande i denna del:

*Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 204 häft. (Nr 230.)*

»Statskontoret vill i avseende härå erinra därom, att, enligt § 1 av kungl. förordningen den 6 augusti 1881 angående förbud mot lotterier och andra dylika företag m. m., lotteri om penningar eller penningars värde ej må för allmänheten inrättas eller öppnas; och är ej heller någon tillåtet att för egen eller annans räkning utbjuda eller avyttra lott eller annat bevis om rätt till delaktighet i dylikt, inom eller utom riket anordnat företag eller att kungöra försäljning av sådant bevis. Överträdelse av vad sålunda är stadgat, straffas, enligt § 4, med böter från och med tio till och med ettusen kronor.

Såsom allmänt är känt, hava emellertid ovanberörda bestämmelser visat sig i hög grad ineffektiva till förhindrande av utländska lottsedlars spridande inom landet. Deltagande från svensk sida i spel på utländska lotterier förekommer i synnerligen stor utsträckning, och den nettoförlust, som härigenom drabbar landet, beräknas av de s. k. lotterisakkunniga i deras den 16 februari 1910 avgivna betänkande till i medeltal 9 å 10 miljoner kronor årligen. Otviveltigt vore det önskvärt, att en verksamhet med så betydande omsättningsbelopp kunde i en eller annan form beskattas och detta önskemål framträder, på sätt av riksdagen framhålles, så mycket starkare, sedan numera det inhemska lotterispelet drabbas av beskattning i form av stämpelbeläggning av lottsedlarna. Riksdagen har emellertid själv påpekat omöjligheten av att införa motsvarande bestämmelse beträffande utländska lottsedlar — detta med hänsyn till att försäljning av dylika inom landet är förbjuden; och enligt statskontorets förmenande måste även varje annan beskattningsform anses utesluten på grund av samma omständighet. Staten kan nämligen icke vid införande av nya skatteobjekt räkna med sådana, vilka lagligen icke få förekomma eller, med andra ord, staten får icke bereda sig inkomst av en förbjuden rörelse. Alla de sedan lång tid tillbaka föreslagna och diskuterade olika åtgärder mot spel på utländska lotterier hava också endast gått ut på förhindrande av lottsedlarnas spridande inom landet. Att lottsedlarna, sedan de hit inkommit, skulle göras till föremål för beskattning, har däremot, så vitt statskontoret har sig bekant, icke tillförene ifrågasatts. Av den av ovanberörda sakkunniga lämnade redogörelsen för lotterilagstiftningen i främmande länder synes jämväl framgå, att medan förhållandena i flertalet länder äro likartade med dem i Sverige så till vida, att tillhandahållande av utländska lottsedlar är förbjudet, någon beskattning av desamma icke ifrågakommer.

Statskontoret anser alltså, att med nu gällande grunder för vår lotterilagstiftning någon skatteinkomst av spel å utländska lotterier

icke kan beredas statsverket. Annorlunda ställer sig givetvis saken, om man vill frånga förbudet för försäljning av utländska lottsedlar, i vilket fall skatt torde kunna uttagas vare sig genom stämpelbeläggning av lottsedlarna eller i form av avgift för koncession för vissa lotterier att inom landet bedriva lottsedelsförsäljning. På denna fråga läser statskontoret emellertid icke hava anledning att för närvarande närmare inlåta sig.»

Frågan om lotteriväsendet har under senare år i olika avseenden varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Riksdagen har sålunda i skrivelse den 30 april 1915 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes utarbета och för riksdagen framlägga förslag i syfte att stävja spelet på utländska lotterier. Riksdagen förutsatte därvid, att Kungl. Maj:t dels efter utredning, verkställd med ledning av utav sakkunnige för utredande av lotterifrågan år 1910 samt sakkunnige för revision av tryckfrihetsförordningen år 1912 framställda förslag, dels ock eventuellt jämväl efter överenskommelser å internationell väg måtte förelägga riksdagen förslag till restriktiva åtgärder, åsyftande att — i varje fall utan kränkning av brevhemligheten — hindra spridande av utländska lottsedlar inom landet. Vidare har riksdagen i skrivelse den 5 maj 1916 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande inrättande av ett statsobligationslotteri eller någon annan form av ett under svenska statens kontroll ställt penninglotteri samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning. Berörda framställningar äro ännu beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

*Departements-  
chefen.*

Jag finner det visserligen vara beklagligt, att, medan lotterier inom landet underkastas beskattning, den omfattande handeln med utländska lottsedlar går skattefri. Då emellertid enligt ovannämnda förordning av den 6 augusti 1881 stadgats förbud bl. a. mot att för egen eller annans räkning utbjuda eller avyttra lott eller annat bevis om rätt till delaktighet i något inom eller utom riket för allmänheten anordnat lotteri om penningar eller penningars värde, läser staten icke böra söka bereda sig inkomster genom beskattning i någon form av utländska lotteriföretag, som med överträdande av förbudet lyckas här i landet avyttra lottsedlar. För att avhjälpa det av riksdagen påpekade missförhållandet torde man alltså hava att välja mellan att antingen söka mera effektivt än hittills upprätthålla ovanberörda förbud eller också att i en eller annan form frigiva försäljningen av utländska lottsedlar mot erläggande av särskild skatt. Då emellertid dessa frågor närmast synas böra komma under omprövning tillsammans

med de av 1915 och 1916 års riksdagar gjorda, här ovan berörda framställningarna, lärer riksdagens nu ifrågavarande yttrande härutinnan icke böra för det närvarande föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

### *Övriga ändringsförslag.*

I 10 § av förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, sådant nämnda lagrum lyder enligt förordning den 1 juni 1912, stadgas, att tillsynen över behöriga fullgörandet av de i förstnämnda förordning givna föreskrifter tillkommer överståthållarämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen, att sådan tillsyn utövas, vad angår annan fondhandlare än solidariskt bankbolag och bankaktiebolag, genom särskilda, av överståthållarämbetet eller Kungl. Maj:ts befallningshavande utsedda tillsyningsmän, men att, beträffande dylika bolag, tillsynen skall, med undantag för vissa fall, utövas genom de av bankinspektionen jämlikt gällande banklag utsedda allmänna ombud.

Genom förordningen den 19 juni 1917 om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften infördes stämpel för vissa fall å räntebesked, räntekupong, kvittens eller annan anteckning, varigenom insättare hos bank tillgodofördes eller erkände sig hava mottagit ränta å penningar, som hos banken innestode. I ett till stämpelförordningen fogat nytt kapitel stadgades emellertid i 54 §, att bank vore berättigad att under viss kontroll av ett av Kungl. Maj:ts befallningshavande vid banken förordnat ombud för samtliga insättare på en gång för helt år och utan användning av stämpel hos generalpoststyrelsen inbetala ett belopp, motsvarande den stämpelavgift, som under nästföregående år skolat utgöras. Vad i förordningen sålunda föreskrevs i fråga om bank skulle enligt särskild bestämmelse äga motsvarande tillämplighet i fråga om annan kreditinrättning, sparbank och bankir.

I en till finansdepartementet den 13 september 1917 inkommen underdånig skrivelse har nu bankinspektionen — efter att hava erinrat om ovanberörda bestämmelser — vidare anfört:

»Enligt bankinspektionens åsikt bör, där tillsyn rörande banks stämpelplikt i olika hänseenden anordnas, denna tillsyn utövas av en och samma person. Och då den granskningsplikt, som för närvarande åligger de allmänna ombuden, ligger vid sidan av deras egentliga uppgift och i några banker är ganska betungande, synes densamma i sin helhet böra anförtros åt de ombud, som enligt kungl. förordningen

den 19 juni 1917 komma att särskilt förordnas. Detta bör emellertid icke hindra, att, där så lämpligen kan ske, till granskningsmän utses vederbörande allmänna ombud. På så sätt skulle nämligen granskningsuppdraget bliva anförtrott åt personer, som redan förut ägde full kännedom om bankbolagets bokföring; och för bankerna skulle det betraktas såsom en fördel, att ej flera utomstående än nödigt finge taga kännedom om deras böcker och handlingar. På grund av vad sålunda anförts, tillåter sig bankinspektionen i underdånighet hemställa, att ovanberörda kungl. förordning den 6 november 1908 ändras så, att den tillsyn, som enligt samma kungl. förordning åligger de av bankinspektionen för bankbolagen utsedda allmänna ombuden, lägges å de ombud, som komma att av Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnas jämlikt kungl. förordningen den 19 juni 1917. Tillika tillåter sig bankinspektionen ifrågasätta, huruvida icke samtliga Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande borde i cirkulär anmodas att, där så lämpligen kan ske, till stämpelgranskningsmän för bankbolag utse vederbörande allmänna ombud.»

Över berörda framställning har statskontoret den 30 oktober 1917 inkommit med infordrat underdånigt utlåtande, däri statskontoret anför:

»I likhet med bankinspektionen anser statskontoret det vara lämpligt, att den tillsyn, som rörande en banks stämpelpikt i olika hänseenden anordnas, utövas av en och samma person. Det vill emellertid förefalla, som om detta syfte svårligen skulle kunna vinnas genom den av bankinspektionen föreslagna ändringen av nämnda förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift för fondpapper, enligt vilken förordning tillsynen över efterlevnaden av de i förordningen givna föreskrifter beträffande de solidariska bankbolagen och bankaktiebolagen utövas genom de av bankinspektionen utsedda allmänna ombud. Jämlikt nämnda förordningen den 19 juni 1917 angående vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften ankommer det på Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande att förordna ombud med åliggande att utöva tillsyn över det behöriga fullgörandet av bankernas stämpelskyldighet efter berörda förordning, och för uppnåendet av det utav bankinspektionen uttalade önskemålet beträffande tillsynen måste alltså förutsättas, att till sådana granskningsmän, som av Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnas, utses vederbörande allmänna ombud. Det direktiv, som bankinspektionen i detta avseende tänkt sig böra lämnas Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande, synes emellertid statskontoret icke lämpligen kunna ifråga-

komma. Däremot vill statskontoret hemställa, huruvida icke nådiga förordningen den 19 juni 1917 skulle kunna ändras så, att de av bankinspektionen utsedda allmänna ombuden finge sig anförtrodd även den i berörda förordning föreskrivna granskningsskyldighet.»

Bankinspektionen, som anmodats att avgiva yttrande i anledning av statskontorets utlåtande, har i skrivelse den 12 december 1917 — efter erinran om de båda av bankinspektionen och statskontoret framställda förslagen till frågans lösning — anfört:

»Från bankinspektionens synpunkt är det emellertid icke likgiltigt, vilkendera lösningen som väljes, och anledningen härtill är följande. De av bankinspektionen förordnade allmänna ombudens egentliga uppgift omförmåles i 233 § lagen den 22 juni 1911. Den stämpelgranskningsplikt, som enligt ovannämnda kungl. förordning den 6 november 1908 skall bestridas av dessa ombud, ligger, såsom bankinspektionen i sin underdåniga skrivelse framhållit, vid sidan av deras berörda uppgift, och något verkligt samband mellan ombudens åligganden i det ena och det andra hänseendet förefinnes icke. Så länge bankernas fondrörelse var av relativt liten omfattning, medförde denna sammankoppling av de till sin natur olika uppgifterna ingen olägenhet, men sedan under nästlidet och särskilt under innevarande år denna rörelse tagit en efter våra förhållanden högst betydande omfattning, har stämpelgranskningen i vissa banker blivit ett ganska betungande arbete. Och det kan befaras, att till allmänna ombud förordnade personer, vilka äro väl lämpade att fylla de uppgifter, banklagen ålägger ombuden, skola fränsäga sig detta uppdrag på grund av arbetet med stämpelgranskningen. Det har därför sedan någon tid för bankinspektionen framstått såsom önskvärt, att den obligatoriska hopkopplingen av de ifrågavarande uppgifterna upphävdes. Detta önskemål synes nu kunna förverkligas på det av bankinspektionen i dess underdåniga skrivelse den 12 sistlidna september föreslagna sätt. Av det sagda torde framgå, att den av statskontoret förordade lösningen av förevarande fråga icke skulle leda till det mål, bankinspektionen åsyftat. Det är emellertid endast i ett fåtal banker, som stämpelgranskningen enligt kungl. förordningen den 6 november 1908 medfört ett mera tidsödande arbete, och det kan antagas, att stämpelgranskningen enligt kungl. förordningen den 19 juni 1917 för flertalet banker icke bör bliva mera betungande än att den utan olägenhet kan bestridas av de jämlikt banklagen utsedda allmänna ombuden. Hinder bör därför icke möta, att beträffande flertalet banker förordna de allmänna ombuden jämväl till stämpelgranskningsmän, något som, enligt vad bankinspektionen i sin mera-

nämnda underdåniga skrivelse framhållit, skulle medföra vissa fördelar. Bankinspektionen har tillåtit sig föreslå, att Kungl. Maj:ts befallningshavandes uppmärksamhet skulle fästas härå i en cirkulärskrivelse. Statskontoret har utan angivande av skäl ansett sådant icke kunna ifrågakomma. Bankinspektionen finner emellertid ingen anledning att frångå detta sitt förslag.»

Såväl bankinspektionen som statskontoret äro ense därom, att tillsynen över bankernas fullgörande av sin skyldighet i fråga om stämpelbeläggning bör för varje bank utövas genom en och samma person. Lämpligheten härav torde också ligga i så öppen dag, att då jag uttalar min anslutning till ämbetsverkens uppfattning i denna del, någon särskild motivering därför ej lärer erfordras. Emellertid bör erinras, att, ehuru ämbetsverkens uttalanden närmast avse bankbolagen, samma skäl tala för en sammanslagning av kontrollen även då fråga är om annan bankinrättning eller bankir. Det bör alltså tillses, att för varje särskilt fall, där kontroll skall äga rum över efterlevnaden i ovannämnda båda avseenden av bestämmelserna i 1908 och 1914 års förordningar, denna kontroll kommer att utövas genom samma person.

*Departements-  
chefen.*

Beträffande åter frågan huru nu angivna önskemål bör ernås, så hava ämbetsverken olika meningar. Emellertid synas mig de av bankinspektionen i dess sènare skrivelse framhållna synpunkter vara förtjänta av stort beaktande. Att ovillkorligen med varandra förbinda två sådana uppgifter som att vara allmänt ombud vid en bank och att utöva kontroll över stämpelbeläggningen, lärer ej vara lämpligt. Såsom bankinspektionen framhållit, kan det i så fall hända, att en person, som är särskilt lämplig för det ena uppdraget, avsäger sig detta på den grund, att han ej vill åtaga sig det andra. Även kan ju själva arbetsbördans storlek tänkas bereda svårigheter att vid större bankföretag förena båda uppdragen i en person. Gent emot statskontorets förslag är dessutom att anmärka, att genom detsamma ovanberörda önskemål komme att realiseras endast i fråga om bankbolag, under det att frågan beträffande övriga fall skulle förbliva olöst. Ehuru jag sålunda principiellt ansluter mig till bankinspektionens mening, synes mig denna myndighets förslag dock icke kunna i alldeles oförändrat skick antagas. Bankinspektionen föreslår nämligen, att tillsynen enligt förordningen den 6 november 1908 skall utövas genom de ombud, som förordnas enligt 54 § i förordningen angående stämpelavgiften. Denna anordning är emellertid ej tillfyllest. Likasom fall kunna förekomma, där ombud enligt sistnämnda förordning skola förordnas, utan att någon kontroll

enligt 1908 års förordning skall äga rum, kan nämligen också ett motsatt förhållande tänkas. Lämpligast synes mig därför saken böra ordnas så, att därest ombud eller tillsyningsman enligt endera förordningen redan utsetts, detta ombud eller denne tillsyningsman tillika skall, då fråga därom uppkommer, förordnas att utöva den kontroll, som enligt den andra förordningen skall äga rum. Därav torde framgå såsom självfallet, att, när ombud och tillsyningsman samtidigt skall utses, därtill måste förordnas samme person.

Ehuru ett ovillkorligt sammankopplande av uppdraget såsom allmänt ombud vid bank med utövande av kontrollen över stämpelbeleggningen därstädes, såsom ovan nämnts, icke är önskvärt, torde dock nämnda båda funktioner böra förenas, där ej hinder därför möter av förut antydd eller annan orsak. En föreskrift i sådan riktning torde emellertid närmast hava sin plats i de båda författningar, där övriga bestämmelser rörande kontrollens utövande finnas meddelade. Att, på sätt bankinspektionen föreslagit, på administrativ väg giva Kungl. Maj:ts befallningshavande direktiv i förevarande avseende synes ej lämpligt. I ändamål att de Kungl. Maj:ts befallningshavande, som själva kunde anse syftet med bankinspektionens framställning vara förtjänt av beaktande, redan nu skulle få sin uppmärksamhet fäst å frågan, har emellertid genom cirkulärskrivelse den 22 december 1917 till Kungl. Maj:ts befallningshavande lämnats meddelande om innehållet i berörda framställning.

Den av bankinspektionen föreslagna anordningen torde böra medföra en ändring jämväl i annat avseende, nämligen i fråga om ersättningen till tillsyningsmännen enligt 1908 års förordning. Enligt gällande lag om bankrörelse skola arvodena till de allmänna ombuden erläggas av vederbörande bankbolag. Då sådant ombud haft att utöva tillsyn enligt 1908 års förordning, har någon särskild ersättning hittills icke utgått därför, utan har det enligt lagen om bankrörelse utgående arvodet bestämts med hänsyn härtill. Då det nu föreslagits, att tillsyn å efterlevnaden av 1908 års förordning icke ovillkorligen skall behöva utövas av vederbörande allmänna ombud, torde det vara lämpligast att ersättningen beräknas för vardera uppdraget särskilt, även om båda uppdragen skulle vara förenade i en hand. Någon anledning finnes ju ej heller, varför kostnaden för tillsyningsmännen skulle bestridas på annat sätt, då fråga är om bankbolag i stället för annan fondhandlare.



I övrigt torde i förordningen angående stämpelavgiften böra vidtagas några smärre ändringar.

I 1 § torde sålunda ordet »överintendentsämmbetet» böra utbytas mot »byggnadsstyrelsen». De i Kungl. Maj:ts propositioner den 15 februari 1918 angående upprättande av praktiska ungdomsskolor och den 15 mars 1918 med förslag till vattenlag ifrågasatta nya statsmyndigheterna torde, i händelse nämnda propositioner bifallas, lämpligen böra hänföras, vattendomstolarna till andra avdelningen och yrkesskoleöverstyrelsen till fjärde avdelningen.

Genom lag den 14 juni 1917 om ändring i vissa delar av utsökninglagen infördes i 57 § av nämnda lag det stadgande, att då för utmätning vinnande fordringsbevis avlämnas till utmätningssman, han skall därom meddela borgenären bevis. Förslaget om berörda lagändring framlades för 1917 års riksdag genom proposition den 15 maj 1917, nr 239. Anledningen till stadgandet var önskvärdheten av att gent emot en oredlig utmätningssman äga bevis om ingivandet av fordringshandlingen. Det intresse, som därigenom skulle tillgodoses, var sålunda lika mycket ett statens som den enskilde borgenärens. Dåvarande chefen för justitiedepartementet, vilken föredrog ärendet i statsrådet, yttrade härom, att det syntes lämpligt, att beviset utfärdades utan avgift och att utmätningssmannen ägde att, då sökanden bodde å annan ort eller sådant eljest erfordrades, sända beviset till sökanden såsom tjänstebrev. Genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 14 december 1917 angående ändrad lydelse av § 15 i förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen har också stadgats, att bevis, som meddelas borgenär enligt 57 § utsökninglagen, skall utfärdas utan lösen. I enlighet härmed torde jämväl i förordningen angående stämpelavgiften böra meddelas bestämmelse av motsvarande innehåll.

Genom förordning den 27 juni 1916 om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, infördes i 3 § av sistnämnda förordning under rubriken resolution ett stadgande av innehåll, att resolution på ansökning om förordnande för lantmätare eller med honom i avseende på behörighet till vissa förrättningar likställd tjänsteman att verkställa ägostyckning i Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län skulle vara fri från stämpelavgift. Detta stadgande hade sin grund i de undantagsbestämmelser, som för nämnda fem län gälla i fråga om ägostyckning och jordavsöndring. Då emellertid dessa undantagsbestämmelser genom lagen den 19 juni 1917 om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 25 juni 1909 om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning gjorts tillämpliga jämväl å Värmlands län, torde åt ovannämnda stadgande i stämpelförordningen böra givas en motsvarande utsträckning.

I 8 § har under rubriken obligation vidtagits ett par uteslutande redaktionella ändringar, avseende allenast att åvägabringa överensstämmelse med de föreslagna nya bestämmelserna rörande aktiebrevs stämpelbeläggning.

25 § av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften innehåller i första stycket stadgande om att, då handling förses med beläggningsstämpel, denna skall på angivet sätt makuleras, varefter i andra stycket lämnas föreskrift om vem, som skall verkställa makuleringen. Därvid hänvisas i visst avseende till 34 § 3 stycket av samma förordning. Genom förordning den 27 juni 1916 om vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften gavs emellertid åt berörda § 34 en annan lydelse, varigenom den i § 25 oförändrat kvarstående hänvisningen kommit att bliva missvisande. I anledning härav har nu rättelse i berörda hänseende föreslagits.

Slutligen torde de i 12 § av förordningen angående stämpelavgiften omförmälda tabeller, vilka grundats på statistiska centralbyråns dödlighetstabell för årtiondet 1891—1900, böra erhålla det ändrade innehåll, som föranledes av resultatet av de nya beräkningar, vilka verkställts på grundval av statistiska centralbyråns dödlighetstabell för årtiondet 1901—1910.

Ändringen i berörda tabeller torde, till undvikande av de svårigheter, som ett ombyte under pågående höstting skulle medföra, böra vinna tillämpning från och med den 1 nästa augusti. Övriga författningsändringar lära ej böra träda i kraft tidigare än den 1 oktober innevarande år.

Föredragande departementschefen uppläste härefter inom finansdepartementet i enlighet med vad han nu anfört upprättade förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften samt förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; och hemställde bemålde departementschef, att berörda förslag måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:  
*Teodor Franzén.*